

Opinnäytetyö (AMK)
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipalvelutyö
2011

Johanna Nummila & Sanna Nummila

TUTUSTUMISKÄYNNIT TUKEMASSA KASVATUSKUMPPANUUTTA PÄIVÄHOIDON ALOITUKSESSA

– Naantalin varhaiskasvatushenkilöstön
näkökulma

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Johanna Nummila & Sanna Nummila

TUTUSTUMISKÄYNNIT KASVATUKUMPPANUUTTA ALOITUKSESSA – TUKEMASSA PÄIVÄHOIDON NAANTALIN VARHAISKASVATUSHENKILÖSTÖN NÄKÖKULMA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä ja kokemuksia kasvatuskumppanuuden tutustumiskäynneistä Ruonan päiväkodissa ja Vuoropäiväkodissa. Tutustumiskäynnit ovat olleet tukemassa päivähoiton aloitusta ja kasvatuskumppanuuden muodostumista kahdessa naantalilaisessa päiväkodissa vuoden 2011 alusta lähtien.

Tutkimus selvittää, miten varhaiskasvatushenkilöstö kokee tutustumiskäyntien vaikuttavan lapsen päivähoiton aloitukseen. Tutkimuksessa nousee esiin henkilöstön näkemykset tutustumiskäynneistä lapsen, vanhempien sekä henkilöstön omasta näkökulmasta. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Ruonan päiväkodin ja Vuoropäiväkodin kanssa.

Kotona tapahtuva tutustumiskäynti luo tulevalle varhaiskasvattajalle ainutlaatuisen tilaisuuden saada tietoa ja ymmärrystä lapsesta sekä lapselle ominaisesta tavasta toimia omassa kasvuympäristössään. Tutustumiskäynnin tavoitteena on tutustua lapseen. Varhaiskasvattajan luoma suhde kannattelee lasta ja helpottaa lapsen päivähoiton aloitusta.

Tutkimus on pääosin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimus sisältää sekä laadullisia, että määrällisiä kysymyksiä. Määrällisten kysymysten avulla selvitettiin vastaajien taustamuuttujia. Tutkimusaineisto kerättiin puolistrukturoidun kyselylomakkeen avulla syksyn 2011 aikana. Tutkimukseen osallistui kuusitoista varhaiskasvatushenkilöstön jäsentä.

Tutkimustulosten mukaan kasvatuskumppanuuden tutustumiskäynnit koetaan lasten kannalta merkityksellisenä päivähoiton aloituksessa. Tutustumiskäynnit koettiin tukevan lapsen turvallista siirtymistä kotoa päivähoitoon. Tutustumiskäynnit ovat olleet tukemassa päivähoiton aloitusta vasta vuoden 2011 alusta. Tutkimuksesta oli havaittavissa, että työmenetelmään suhtauduttiin osittain vielä varauksellisesti.

ASIASANAT:

Kasvatuskumppanuus, päiväkotitoi, varhaiskasvatus, tutustumiskäynnit, yhteistyö

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Social Services | Social Services Work

Autumn 2011 | 62

Instructors Tiina Laakso & Anssi Lähde

Johanna Nummila & Sanna Nummila

FIRST VISITS SUPPORTING EDUCATIONAL PARTNERSHIP IN THE STARTING A CHILD DAY CARE – EARLY CHILDHOOD IN NAANTALI EDUCATION FROM STAFF PERSPECTIVE

The purpose of this thesis is to clarify perspectives and experiences of early childhood education staff about educational partnership related to the first visits in Ruona Day Care Center and Shift Day Care Center. The first visits have been supporting the start of the day care and educational partnership in two day care centers in Naantali from the beginning of 2011.

The study clarifies how early childhood education staff experience how the first visits affect children when they are starting day care. The aim of the study is to examine the opinions of the staff about the first visits from the child's, parent's and their own point of view. The thesis was carried out in collaboration with Ruona Day Care Center and Shift Day Care Center.

The first visit at child's home offer early childhood education staff an unique opportunity to receive information about the child and how the child is acting in his/hers own growth environment. The aim of the first visit is to get to know the child. The early childhood education staff relationship is supporting the child and helping the starting of the day care.

The study is mainly a qualitative research. The study includes both qualitative and quantitative questions. The quantitative questions were used to determine the background variables of the respondents. The data was collected with a semi-structured questionnaire in the autumn of 2011. Sixteen early childhood education employees participated in the study.

The results showed that the first visits are considered relevant for the start of the day care. The first visits were considered as supporting the child's safe passing from home to day care. The first visits have been supporting the day care starting only from the beginning of 2011. The study showing that the working method was partly received with some reservations.

KEYWORDS:

Educational partnership, day care center, early childhood education, first visits, partnership in education

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS	8
2.1 Päivähoidon kehittyminen	8
2.2 Päivähoito lain näkökulmasta	9
2.3 Varhaiskasvatus	11
2.4 Varhaiskasvatussuunnitelma	13
3 KASVATUKUMPPANUUS KÄSITTEENÄ	15
3.1 Kasvatuskumppanuuden kehittyminen	15
3.2 Kasvatuskumppanuus kasvatusyhteistyönä	16
3.3 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet	18
3.4 Kasvatuskumppanuus Bronfenbrennerin ekologisen teorian viitekehyksessä	20
4 KASVATUKUMPPANUUDEN RAKENTUMINEN	22
4.1 Päivähoidon aloitus	22
4.2 Aloituskeskustelu ja tutustumiskäynti	25
4.3 Lapsen vastaanotto ja tutustumisvaihe	27
4.4 Päivittäiset kohtaamiset ja kasvatuskeskustelut	27
4.5 Vastuukasvattajakäytäntö päivähoidossa	29
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	29
5.1 Tutkimuksen rajaus ja perustelut	29
5.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät	31
5.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta	31
5.4 Tutkimuksen kulku	33
5.5 Tutkimusaineiston käsittely ja analyysi	34
6 TUTUSTUMISKÄYNNIT VARHAISKASVATUSHENKILÖSTÖN NÄKÖKULMASTA	37
6.1 Henkilöstön näkemys tutustumiskäynneistä lapsen näkökulmasta	37
6.2 Henkilöstön näkemys tutustumiskäynneistä vanhempien näkökulmasta	42
6.3 Henkilöstön näkemys tutustumiskäynneistä	45
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	53
7.1 Yhteenveto keskeisistä tuloksista	53
7.2 Eettisyys ja luotettavuus	56
7.3 Pohdinta	59
LÄHTEET	61

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake tutustumiskäynneistä varhaiskasvatuksen henkilöstölle

Liite 2. Vastaajat H1-H16

Liite 3. Saatekirje varhaiskasvatushenkilöstölle

KUVIOT

Kuvio 1. Kasvatuskumppanuuden periaatteet

16

Kuvio 2. Ekologinen kasvatusteoria

20

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatushenkilöstö on tehnyt yhteistyötä päivähoidossa olevien lasten vanhempien kanssa kautta aikojen. Yhteistyötä on kuvattu aikojen saatossa eri käsittein (Hujala ym. 1998, 126). Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2004) linjaavat vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välisen yhteistyön kasvatuskumppanuudeksi (Sakes 2004, 9). Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja varhaiskasvatushenkilöstö asennoituvat yhteiseen kasvatustehtävään. Se on tietoista sitoutumista toimimaan yhteistyössä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemiseksi. Siinä yhdistyvät lapselle kahden tärkeän tahon olennaiset tiedot ja kokemukset, jotka yhdessä luovat parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. (Luttinen 2010, 27-28.)

Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui kasvatuskumppanuuteen pohjautuvat tutustumiskäynnit päivähoiton aloituksessa. Kiinnostus opinnäytetyön aiheeseen heräsi toisen meistä ollessa syksyllä 2010 harjoittelussa Naantalın päivähoitotoimistossa. Kaksi naantalilaista päiväkotia, Ruonan päiväkotia sekä Vuoropäiväkotia, aloittivat kasvatuskumppanuuden tutustumiskäynnit päivähoiton aloittavien lasten kotona vuoden 2011 alusta. Työmenetelmän käyttöönoton seurauksena tutustuminen päivähoiton aloittavaan lapseen tapahtuu lapselle tutussa ympäristössä eli lapsen kotona.

Opinnäytetyö käsittelee Ruonan päiväkodissa ja Vuoropäiväkodissa toteutettavia tutustumiskäyntejä. Naantalın kaupungin varhaiskasvatuksessa on viimeisten vuosien aikana tuotu esiin, kuinka tärkeää vanhempien ja päivähoiton välinen yhteistyö on. Ruonan päiväkodin ja Vuoropäiväkodin johtajat ovat yhdessä päättäneet kehittää lapsen päivähoiton aloitusta vuoden 2011 alkaneen hankkeen myötä.

Tutustumiskäyntien toteutusta koskeva hanke Ruonan päiväkodissa ja Vuoropäiväkodissa sai alkunsa toisen päiväkodin johtajan toimesta. Päiväkodin johtaja tutustui vuonna 2005 pääkaupunkiseudulla olleeseen hankkeeseen, joka

koski tutustumiskäyntien toteutusta Helsingin varhaiskasvatuksessa. Keväällä 2009 päiväkodin johtaja osallistui kasvatuskumppanuuskouluttajan koulutukseen.

Koulutuksen myötä päiväkodin johtaja ehdotti tutustumiskäyntiä koskevaa hanketta Naantalin varhaiskasvatukseen. Aluksi vastustus hanketta kohtaan oli kuitenkin kova. Koulutuksen ja kasvatuskumppanuuskurssien kouluttajana olemisen myötä päiväkodin johtaja varmistui tutustumiskäyntien tärkeydestä. Hän alkoi puhua tutustumiskäynnin merkityksestä enemmän ja ehdotti uudestaan kyseistä hanketta Naantalin varhaiskasvatukseen.

Viimein toisen päiväkodin johtaja myöntyi hankkeen toteuttamiseen. Kasvatuskumppanuuden tutustumiskäyntiä koskeva hanke esiteltiin muille päiväkodin johtajille tammikuussa 2011. Päiväkodin johtajan mukaan hankkeen tarkoituksena on kertoa kokemuksista muulle varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Hankkeen myötä päiväkodin johtaja toivoo, että tutustumiskäyntien merkitys saisi enemmän jalan sijaan Naantalin varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli lähteä tarkastelemaan Ruonan päiväkodin sekä Vuoropäiväkodin varhaiskasvatushenkilöstön mielipiteitä ja kokemuksia toteutetuista tutustumiskäynneistä. Tutkimuksen myötä saatiin tietoa, miten henkilöstö koki tutustumiskäyntien vaikuttavan lasten päivähoidon aloitukseen. Lisäksi tutkimuksesta selviää, miten tutustumiskäynnit ovat toteutuneet käytännössä sekä ovatko ne tuoneet muutoksia päiväkodin arkeen. Tutkimuksessa tuodaan esiin varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä siitä, miten lapset ja vanhemmat ovat ottaneet heidät vastaan tutustumiskäynneillä.

2 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS

2.1 Päivähoidon kehittyminen

Päivähoitojärjestelmän kehittymisen juuret ovat 1800-luvun loppupuolella, jolloin Suomessa käynnistyi hoitomuotoina lastentarha- ja seimitoiminta. Lastentarha- ja seimitoiminnan tavoitteena oli ensisijaisesti tukea lasten kasvatusta sekä kohottaa perheiden kasvatuksen tasoa. Suomen itsenäistymisen jälkeen ensimmäisinä vuosikymmeninä näkemykset yhteiskunnallisten päivähoitojärjestelmien merkityksestä muuttuivat. Päivähoito valtiollistettiin, ja sitä alettiin tarkastella lastensuojelullisessa kehyksessä. Kotihoito katsottiin arvostetuimmaksi lasten hoitomuodoksi. Päivähoitoa taas pidettiin tukena vanhemmille, joiden ei katsottu selviävän lastenkasvatustehtävästä. Päivähoitopaikkoja oli vähän, ja päivähoidon kohderyhmänä olivat sosiaalisesti ja taloudellisesti heikossa asemassa olevat perheet. (Alasuutari 2003, 24.)

Päivähoitojärjestelmä ei muuttunut merkittävästi 1940- ja 1950-lukujen aikana. Kotihoitoa arvostettiin edelleen, ja suurin osa lapsista hoidettiin kotona. Hoitajana toimi tavallisimmin lapsen oma äiti. Naisten työssäkäynti alkoi kuitenkin yleistyä 1960-luvulla, ja samalla lisääntyi myös keskustelu lasten päivähoidosta. Vastakkain tässä keskustelussa olivat kannanotot äidin hoivan merkityksestä ja yhteiskunnan tarjoaman lastenhoidon tarpeellisuudesta. Naisten tasa-arvopyrkimykseen vedoten katsottiin, että naisten oikeus työhön toteutuisi käytännössä vasta silloin, kun päivähoitokysymys olisi ratkaistu. (Emt, 24–25.)

Vuonna 1973 säädettiin laki lasten päivähoidosta (36/1973), jota voidaan pitää lähihistoriamme mittavimmista varhaiskasvatuksen hankkeista. Päivähoitolain myötä käynnistyi uusi vaihe suomalaisessa päivähoitopolitiikassa ja päivähoito määriteltiin kaikille tarvitseville tarkoitetuksi sosiaalipalveluksi. Samalla päivähoito irrotettiin aiemmista kytköksistään lastensuojeluun ja vähävaraisuuteen. (Emt, 25.)

Päivähoitolain syntyyn vaikuttivat vahvasti niin tasa-arvoajattelu, kuin vaatimus naisten oikeudesta työelämään. Päivähoitojärjestelmän kehittyminen oli ratkaisu pienten lasten hoidon järjestämiseen, kun äiti oli töissä. Samalla yhteiskunta otti osavastuun perinteisesti perheelle kuuluneesta hoito- ja kasvatustehtävästä. Päivähoitolain säätämisen jälkeen toiminta laajenikin ja kunnallisten päivähoitopaikkojen määrä yli kolminkertaistui. (Emt, 68–69.)

1990-luvulle tultaessa päivähoitoa ei enää kytketty työelämään, vaan lapsille määriteltiin subjektiivinen oikeus päivähoitoon. Päivähoito sai aiempaa suuremman merkityksen, jossa korostettiin sen kasvatuksellis-opetuksellista roolia. Toisin sanoen lainsäädännössä korostettiin päivähoiton merkitystä lapsen kehityksessä. (Emt, 69.)

Viimeisten vuosikymmenien aikana päivähoitojärjestelmät ja niissä työskentelevät kasvatuksen ammattilaiset ovat tulleet vahvasti mukaan alle kouluikäisten lasten hoitoon ja kasvatukseen. Päivähoidon suhde perheisiin on samalla muuttunut tasavertaisemmaksi. Päivähoito ei enää ole ensisijaisesti sosiaalisesti tai taloudellisesti heikossa asemassa olevien perheiden tukija. Sen sijaan päivähoiton ja muun varhaiskasvatuksen sekä vanhempien välisissä suhteissa korostetaan tasavertaista kasvatuskumppanuutta. Nykyisin päivähoitopalvelut ovat tärkeä osa suomalaisten lapsiperheiden arkielämää, sillä suurin osa lapsista käy jossain vaiheessa ennen kouluikää päivähoidossa. (Emt, 26, 68.)

2.2 Päivähoito lain näkökulmasta

Laki lastenpäivähoidosta (36/1973) säädettiin vuonna 1973. Lasten päivähoitolain voimaan tulon myötä käynnistyi uusi vaihe suomalaisessa päivähoitopolitiikassa ja päivähoitojärjestelyissä. Päivähoito määriteltiin kaikille tarvitseville tarkoitetuksi sosiaalipalveluksi. Sittemmin päivähoitojärjestelmä itsessään on laajentunut huomattavasti ja säädöksiä on muutettu useasti. Päivähoito on määritelty osaksi alle kouluikäisten lasten varhaiskasvatusta. (Alasuutari 2003, 25.)

Lasten päivähoitolain mukaan lasten päivähoidolla tarkoitetaan lasten hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Lakiin lasten päivähoidosta liitettiin päivähoidon kasvatustavoitteet vuonna 1983. (Aaltonen ym. 2004, 36.) Se on yksi päivähoitolain merkittävimmistä muutoksista. Tämän edelleen voimassa olevan tavoitteen mukaan päivähoidon tulee tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, sekä tukea hänen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä. Lisäksi päivähoitolaissa todetaan, että päivähoidon tavoitteena on tukea lasten koteja näiden kasvatustehtävässä. (Alasuutari 2003, 25.)

Päivähoitojärjestelmä rakennettiin käytännössä paljolti siksi, että pienten lasten äitien olisi mahdollista käydä töissä. Subjektiviivisen päivähoito-oikeuden määrittelymisen myötä päivähoitopolitiikka sanoutui irti tämän kaltaisesta työelämäkytkennästä. Tämä tarkoitti sitä, että päivähoitopaikan saaminen ei enää ollut sidoksissa vanhemman työssäkäymiseen tai perheen muihin olosuhteisiin. Vuosikymmenen alussa subjektiivinen oikeus säädettiin vain alle kolmivuotiaille lapsille, jolloin vanhemmat pystyivät valitsemaan joko kunnallisen päivähoitopaikan tai kotihoidon tuen. Vuonna 1996 oikeus päivähoitoon määriteltiin koskemaan kaikkia alle kouluikäisiä lapsia. (Emt, 25.)

Laki lasten päivähoidosta (36/1973) velvoitti kunnat tarjoamaan päivähoitoa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellytti. Lain voimaantulon jälkeen kokopäivähoitopaikkoja lisättiin voimakkaasti. (Aaltonen ym. 2004, 36.) Nykyisin jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan vanhempien vanhempainrahakauden jälkeen. Päivähoitoa on pyrittävä järjestämään siten, että se tarjoaa lapselle sopivan ja jatkuvan hoidon sinä vuorokauden aikana, jona sitä tarvitaan. (Järvinen ym. 2009, 89–90.)

Voimassaoleva päivähoitolaki (36/1973) säätelee varhaiskasvatusta ja sen järjestämistä. Suomalainen varhaiskasvatus taas perustuu keskeisiin kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin säädöksiin sekä muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Yhteiskunnan arvoissa ja kulttuurisissa käytänteissä ovat puolestaan taas päivähoitokasvatuksen juuret. Päivähoitoa ja

varhaiskasvatuspalveluja uudistetaan ja kehitetään yhtenäin. Nykyiset varhaiskasvatusta ohjaavat periaatteet tukevat sen kehittymistä. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin linjauksiin on määritelty suomalaisen varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet sekä kehittämisen painopisteet. (Emt, 116.)

Vuonna 2004 julkaistiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joka laadittiin valtakunnalliseksi varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun ohjausvälineeksi. Tämän jälkeen kunnissa käynnistyi varhaiskasvatussuunnitelmatyö, jonka myötä päivähoidon arvot ja toimintatavat otettiin perusteellisen tarkastelun ja määrittelyn alle. Varhaiskasvatussuunnitelman myötä on käynnistetty lapsilähtöisen ja laadukkaamman toimintakulttuurin rakentaminen, jossa painottuvat lapsen hyvinvointi, leikki, kieli ja vuorovaikutus sekä kasvatuskumppanuus. Varhaiskasvatussuunnitelma on tarkoitettu työvälineeksi, joka kuvaa niitä periaatteita, toimintatapoja ja menetelmiä, joilla varhaiskasvatusta suunnitellaan ja toteutetaan kunnissa. (Mikkola & Nivalainen 2009, 13–14.)

Naantalin varhaiskasvatussuunnitelma (2010–2011) toimii ohjaavana suunnitelmana Naantalin kaupungin tuottamille laadukkaille varhaiskasvatuspalveluille. Lisäksi jokainen päivähoitoyksikkö on laatinut oman varhaiskasvatussuunnitelman, jotka perustuvat kaupungin yhteiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Naantalin yhteinen varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu vuosille 2010–2011. (Naantalin varhaiskasvatussuunnitelma 2010–2011, 3.) Vuoden 2011 alkaneen tutustumiskäyntien toteutusta koskevan hankkeen myötä Ruonan päiväkodin ja Vuoropäiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma poikkeaa muiden päivähoitoyksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmista.

2.3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänvaiheissa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhempien ja

kasvatuksen ammattilaisten kiinteä yhteistyö on tärkeää, jotta yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden. (Stakes 2004, 9.)

Varhaiskasvatus on yhteiskunnan järjestämää, valvomaa ja tukemaa. Se koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on tutkimustieto sekä varhaiskasvatuksen menetelmiin perustuva kokonaisvaltainen näkemys lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Ammattitaitoinen henkilöstö on varhaiskasvatuksen keskeinen voimavara. (Emt, 9.)

Varhaiskasvatusta järjestetään valtakunnallisten linjausten mukaisesti varhaiskasvatuspalveluissa, joita ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä erilainen avoin toiminta. Kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat tuottavat varhaiskasvatuspalveluja. Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän jatkumon. (Emt, 9-10.)

Varhaiskasvatuksen keskeisenä tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun lapsi voi hyvin, hänellä on hyvät kasvun, oppimisen ja kehityksen edellytykset. Lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi hänen terveyttä ja toimintakykyä vaalitaan sekä perustarpeista huolehditaan. Tärkeää on, että lapsi kokee olevansa arvostettu ja hänet hyväksytään omana itsenään. Näin lapsi saa vahvistusta terveelle itsetunnon. Hyvinvointia edistävät myös mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. (Emt, 13.)

Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa yhdistyvät hoito, kasvatus ja opetus. Hoito, kasvatus ja opetus painottuvat eri tavoin eri-ikäisillä lapsilla, koska niiden merkitys vaihtelee erilaisissa tilanteissa. Pienen lapsen kohdalla suurin osa lapsen ja kasvattajan vuorovaikutuksesta tapahtuu hoitotilanteissa. Hoitotilanteilla on merkitystä lapsen yleiselle hyvinvoinnille ja oppimiselle. Hyvä hoito muodostaakin perustan kaikelle toiminnalle varhaiskasvatuksessa. (Emt, 13–14.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön, jonka toiminta pohjautuu yhteisesti sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Varhaiskasvatuksen henkilöstön on tärkeää tiedostaa oma kasvattajuus ja sen taustalla olevat arvot ja eettiset periaatteet. Kasvattajan oman työn pohtiminen ja arviointi auttavat toimimaan eettisesti ja ammatillisesti kestävien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Kasvattajan osaamiselle perustan luovat ammatillinen ja koulutuksen tuottama tieto ja kokemus. Kasvattajan toimintaa ohjaavat näkemys hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Kasvattajan tulee tiedostaa lapsen kasvun ja oppimisen mahdollisuudet. Kasvattaja kunnioittaa lapsen, vanhempien sekä muiden kasvattajien kokemuksia ja mielipiteitä. Kasvattajien tulee työskennellä kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti. (Emt, 14–15.)

2.4 Varhaiskasvatussuunnitelma

Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) ohjaavat valtakunnallisesti varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista. Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulee laatia varhaiskasvatussuunnitelma, jonka lähtökohtana toimivat valtakunnalliset varhaiskasvatuksen perusteet. Kunnan varhaiskasvatusyksiköt laativat yksikkökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat, joka on kunnan suunnitelmaa yksityiskohtaisempi. Siinä kuvataan yksikön varhaiskasvatuksen, hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudet ja lähtökohdat. Lisäksi siinä kuvataan yksikön erityispiirteitä ja panostuksia. (Stakes 2005, 8-9.)

Varhaiskasvatushenkilöstö vastaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta. Vanhemmilla tulee kuitenkin olla mahdollisuus vaikuttaa sen sisältöön ja osallistua arviointiin. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältö perusteineen tulee olla vanhempien tiedossa, jotta vanhemmat voivat seurata ja arvioida sen tavoitteiden toteutumista. Vanhempien arviointi sisältyy osana varhaiskasvatuksen jatkuvaa kehittämistä. Henkilöstön arvioi ja kehittää varhaiskasvatussuunnitelmaa määräajoin sekä aina tarvittaessa. (Stakes 2004, 30.)

Hoitosuhteen alussa varhaiskasvatushenkilöstö laatii yhdessä vanhempien kanssa lapselle yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman. Tämän tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioon ottaminen toiminnan järjestämisessä. Lapsi voi myös itse osallistua varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteella henkilöstö voi toimia johdonmukaisesti ja lapsen yksilölliset tarpeet tiedostaen. Henkilöstön tehtävänä on havainnoida lapsen kehitystä järjestelmällisesti ja tietoisesti. Henkilöstön tulee ottaa havainnointitieto huomioon toiminnan suunnittelussa ja yhdessä vanhempien kanssa tehtävissä varhaiskasvatussuunnitelmissa. (Emt, 30–31.)

Lapsikohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan lapsen kokemukset, tämän hetken tarpeet ja tulevaisuuden näkymät. Suunnitelmassa tulee huomioida myös lapsen mielenkiinnon kohteet, vahvuudet sekä lapsen yksilöllisen tuen ja ohjauksen tarpeet. Varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa lapsen hyvinvointiin liittyvät huolen aiheet ja ongelmat tulee tuoda esille mahdollisimman konkreettisina, jolloin niihin voidaan hakea ratkaisua yhdessä vanhempien kanssa. (Emt, 31.)

Alasuutarin (2003, 59) mukaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yksi keskeinen merkitys vanhemmille on tiedon saaminen lapsen toiminnasta ja arjesta. Varhaiskasvatussuunnitelman liittyvissä keskusteluissa vanhemmat odottavat varhaiskasvatushenkilöstön avaavan heille sitä osaa lapsen elämästä, jota he eivät itse voi olla seuraamassa päivän aikana. Vanhemmat tuovat varhaiskasvatussuunnitelman keskustelutilanteissa hyvin tyypillisesti esiin henkilöstön ammatillisuuden ja asiantuntijuuden. Vanhempien näkökulmasta keskusteluissa on kyse asiantuntijan arvion ja näkemysten saamisesta.

3 KASVATUSKUMPPANUUS KÄSITTEENÄ

3.1 Kasvatuskumppanuuden kehittyminen

Varhaiskasvatuksen henkilöstö on tehnyt yhteistyötä päivähoitossa olevien lasten vanhempien kanssa kautta aikojen, säilyttäen kuitenkin ammatillisen autonomiansa. Kodin ja päivähoiton välillä on ollut selvä raja ja vastuunjako. Varhaiskasvatuksen henkilöstön ei ole puuttunut kotikasvatukseen, eikä vanhempien ole oletettu puuttuvan päivähoiton toimintaan. Viimeisen vuosikymmenen aikana vanhemmat ovat olleet halukkaampia esittämään omia näkemyksiään ja toiveitaan päivähoiton toiminnan suhteen. Myös varhaiskasvatuksessa on entistä enemmän korostettu perheiden ja lasten tarpeiden huomioimista päivähoiton suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tämä on väistämättä merkinnyt varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatillista autonomiaa korostavien lähtökohtien muuttumista. Vanhemmat onkin otettu mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. (Hujala ym. 1998, 126–127.)

Varhaiskasvatusta ohjaavan teoriaperustan selkiytyminen 1980-luvulla muutti asennoitumista perheisiin. Yhteistyö vanhempien kanssa nousi keskiöön, kun Bronfenbrennerin ekologista teoriaa sovellettiin varhaiskasvatukseen. Kasvatusympäristöjen kuten kodin ja päivähoiton väliset suhteet nähtiin tärkeänä kasvatuksen onnistumisen ja korkean laadun kannalta. Tämä lähtökohta nosti perheen ja päivähoiton yhteistyön uuteen valoon. (Emt, 128.)

Aiemmin vanhempien kanssa tehty yhteistyö on koettu olevan erilaista tiedottamista ja yhteisistä pelisäännöistä sopimista. Viime vuosina ajatus vanhempien osallisuudesta ja heidän roolistaan lastensa parhaina asiantuntijoina on kuitenkin vahvistunut. (Mikkola & Nivalainen 2009, 11–12.) Hujalan ym. (1998, 128) mukaan perheen ja päivähoiton yhteistyön merkityksellisyttä nykyään tuskin kukaan kiistää. Yhteistyön tarpeellisuutta perustellaan niin lapsen, kuin vanhempien tukemisen näkökulmista. Koti ja päivähoito edustavat lapsen kasvuympäristöjä, jossa ympäristön lisäksi toimintatavat, arvot ja lapsen asema yhteisössä saattavat poiketa toisistaan.

Lapselle tämä voi merkitä ristiriitaa. Perheen ja päivähoiton yhteistyön ajatellaan vähentävän kodin ja päivähoiton välistä epäjatkuvuutta ja näin auttavan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista.

Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä vuorovaikutusta on eri aikakausina tarkasteltu erilaisista näkökulmista. Vuorovaikutuksesta puhuttaessa on käytetty käsitteitä yhteistyö, tukeminen ja viimeisimpänä kumppanuus. (Karila 2006, 92.) Hujalan ym. (1998, 130–131) mukaan vuorovaikutuksellisella kumppanuudella korostetaan vanhemmuuden ja ammattikasvattajien vastuun jakamista. Yhteistyön lähtökohtana on tällöin vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön tasa-arvoinen vuorovaikutus.

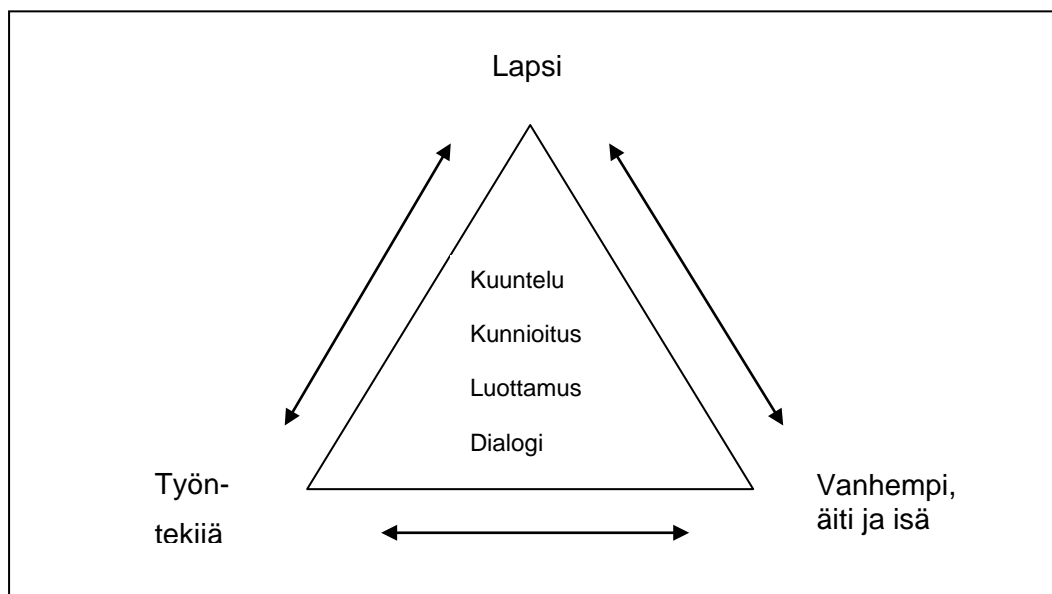
Kumppanuuden kehittymisen myötä on alettu hyväksyä, että ammattilaiset tarvitsevat työhönsä vanhempien tietoa lapsesta. Kumppanuuden katsotaan olevan lapsen ja perheen kaikinpuolisen hyvinvoinnin edistämistä ja vahvistamista niin, että vanhemmilla olisi voimia ja kykyä suoriutua vanhemmuudesta mahdollisimman hyvin. Parhaimmillaan lapsi kokeekin turvallista jatkuvuutta kodin ja päivähoiton välillä. (Mikkola & Nivalainen 2009, 11–12.)

Vanhempien osallisuus kasvatusyhteistyössä nähdään yhtenä varhaiskasvatuksen laatutekijänä. Tästä syystä vanhempien rooli yhteistyökumppaneina on muuttunut, ja vanhempia ja lapsia kutsutaan päivähoiton asiakkaiksi. Tämä saattaa joskus hämärtää sitä, miten vanhempien erilaisiin odotuksiin ja toiveisiin vastataan. Lasten vanhemmat opettelevat vanhemmuutta jokainen omassa tahdissaan, hieman eri lähtökohdista ponnistaen. Päivähoiton toimintalinjat on osattava järjestää lasten tarpeet huomioiden. Varhaiskasvatuksen ammattilaisella tulee olla selkeä käsitys siitä, mikä tukee lapsen kasvua ja on lapselle hyväksi. (Emt, 60.)

3.2 Kasvatuskumppanuus kasvatusyhteistyönä

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja päivähoiton välistä kasvatusyhteistyötä. Kasvatuskumppanuus on suhde, jossa

vanhemmat ja varhaiskasvatushenkilöstö sitoutuvat tietoisesti toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Kasvatuskumppanuus pohjautuu neljälle periaatteelle: kuulemiselle, kunnioitukselle, luottamukselle ja dialogille (Kuvio 1). Kasvatuskumppanuus edellyttää, että vanhempien ja henkilöstön välillä vallitsee keskinäinen luottamus, tasavertaisuus ja toistensa kunnioittaminen. (Luttinen 2010, 27.)

Kuvio 1. Kasvatuskumppanuuden periaatteet (Kekkonen 2004, 15.)

Vanhemmat ovat lapsensa parhaimmat asiantuntijat, ja heillä on ensisijainen kasvusoikeus ja kasvatusvastuu lapsistaan. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä taas on ammatillinen tieto ja osaaminen koulutuksen perusteella. Tästä syystä henkilöstöllä on vastuu huolehtia kasvatuskumppanuuden edellytyksistä ja tasavertaisesta yhteistyöstä. Kasvatuskumppanuus edellyttää vanhempia ja henkilöstöä ottamaan vastuuta tiedon jakamisesta, sekä kunnioittamaan toistensa näkemyksiä ja ajatuksia. (Bicley, 2008, 1.)

Kasvatuskumppanuudessa keskeistä ovat lapsen tarpeet, etu ja oikeuksien toteutuminen. Lapsen kasvun tukemisen perustana ovat vanhempien ja henkilöstön väliset yksilölliset keskustelut, joissa sovitaan lapsen hoito- ja kasvatuskäytännöstä. Samalla laaditaan lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Tärkeää on päästä yhteisymmärrykseen

kasvatuksen tavoitteista ja prosesseista sekä keskustella kasvatuskumppanuuteen liittyvistä arvoista. Kasvatuskumppanuudessa on tärkeää välittää tietoa avoimesti, päättää asioista yhdessä, muodostaa yhteinen asiantuntijuus sekä toimia rakentavassa ilmapiirissä. (Luttinen 2010, 27–28.)

Kasvatuskumppanuudessa on siis kyse vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään. Varhaiskasvatushenkilöstön on otettava vastuu siitä, että kasvatuskumppanuus sisältyy perhekohtaisesti luontevaksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta alusta alkaen. Tämä tarkoittaa kasvatuskeskustelujen järjestämistä vanhemmille oman lapsen osalta sekä näiden keskustelujen tietoista kehittämistä. Kasvatuskumppanuuteen sisältyy vanhempien osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuus päivähoitoyksikön ja kunnan varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan ja arviointiin. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on lisätä vanhempien keskinäisiä kasvatuskeskusteluja, vertaistoiminnan muotoja ja verkostoitumista sekä turvata vanhemmille tasavertainen mahdollisuus osallisuuteen. (Emt, 28.)

Kasvatuskumppanuus korostaa kaikille jaettavan yhteisen varhaiskasvatustiedon lisäksi perhe- ja lapsikohtaisen kokemuksellisen tiedon vaihtamista. Tiedon vaihtamisesta henkilöstö saa tukea varhaiskasvatustyölleen ja ratkaisuilleen. Vanhemmat taas voivat luottaa siihen, että lapsen on hyvä olla päivähoitossa. Hyvän päivähoitosuhteen ja yhteisen kasvatustehtävän toteuttaminen edellyttää alusta alkaen vanhempia osallistavaa yhteistyötä sekä hyvää keskusteluilmapiiriä. Henkilöstön tulee nähdä, millainen yhteistyömuoto kullekin perheelle sopii. (Emt, 31.)

3.3 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteet. Kaskelan ja Kekkosen (2006, 32–34) mukaan kuulemisessa on kyse suhteesta toiseen ihmiseen. Kuulevassa suhteessa asetetaan aidosti kuulemaan keskustelukumppanin asiaa, ajatuksia ja puhetta. Se edellyttää turvallista ja myönteistä ilmapiiriä. Kasvatuskumppanuudessa

kumppanuusosapuolten kuunteleminen ja toisen kuuleminen edistävät yhteisymmärrystä kumppanien välillä. Kuulevassa suhteessa kumppanit jakavat tietojaan, taitojaan ja näkemyksiään lapsen parhaasta, yhteisesti keskustellen ja neuvotellen. (Bicley 2008, 1-2.)

Kasvatuskumppanuuden toteutumisen yhdeksi keskeiseksi ehdoksi on esitetty molemminpuolinen kunnioitus kumppanuusosapuolten välillä. Se merkitsee toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä sekä erilaisten näkemystensä ja elämäntapojen arvostamista. (Karila 2006, 95.) Kaskelan ja Kekkosen (2006, 34) mukaan arvostava asenne, avoimuus ja myönteisyys auttavat kasvatuskumppanuudessa osapuolia ymmärtämään, että häntä kunnioitetaan ja hänen näkemyksiään arvostetaan. Lähtökohtana on, että vanhemmat ovat vastuussa kotona ja perhepiirissä tapahtuvasta kasvatuksesta. Varhaiskasvatushenkilöstö taas siitä ajasta, kun lapsi on päivähoitossa. Kasvattajan ja vanhemman kumppanuuden tarkoituksena on tuoda lapselle kokemus siitä, että hänelle tärkeät ihmiset etsivät riittävää yhteisymmärrystä häntä koskevissa asioissa. (Bicley 2008, 1-2.)

Vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön suhde alkaa toisiin tutumisella. Tutustumisen avulla rakennetaan kuvaa siitä, voiko kumppaniin luottaa. (Karila 2006, 97.) Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteiden pohjalle. Luottamus ei synny hetkessä vaan edellyttää aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua kumppaniosapuolten välillä. Sitä vahvistaa vanhempien mahdollisuus osallistua lapsen hoitoon ja kasvatukseen. Vanhempien ajatusten, kasvatuskäsitysten sekä toiveiden huomiointi lisää vanhempien kokemusta osallisuudesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Kasvatuskumppanuudessa tarvitaan dialogisuutta eli tasavertaista vuorovaikutusta kumppaneiden välillä (Järvinen ym. 2009, 119). Kaskelan ja Kekkosen (2006, 38) mukaan dialogin avain on kuulemisessa. Vain kuuleva suhde voi synnyttää aitoa vuorovaikutusta kumppaneiden välille. Tasavertaisessa vuorovaikutuksessa kummankin osapuolen näkemykset ja tietämykset ovat merkityksellisiä ja arvokkaita.

Dialogisuus on keskustelua, joka määritellään taidoksi puhua, ajatella ja toimia yhdessä. Dialogisessa keskustelussa pyritään keskustelun kautta löytämään asioille yhteisiä ymmärryksiä. Lisäksi dialogissa pohditaan ja sovitellaan yhteen erilaisia näkemyksiä. Dialogiseen vuoropuheluun sisältyy eri mieltä oleminen, suorapuheisuus sekä rehellisyys. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38–39.) Aidon vuoropuhelun avulla syntyy kasvattajien tuntemus lapsesta (Järvinen ym. 2009, 118). Vuoropuhelu auttaa jakamaan arjen lasta lähellä olevien kasvatuskumppaneiden kesken. Kertomalla vanhemmille hoitopäivän aikana tapahtuneista kokemuksista, tunteista ja elämyksistä, kasvattaja antaa vanhemmille mahdollisuuden eläytyä lapsen elämään, jossa vanhemmat itse eivät ole voineet olla läsnä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 21–22.)

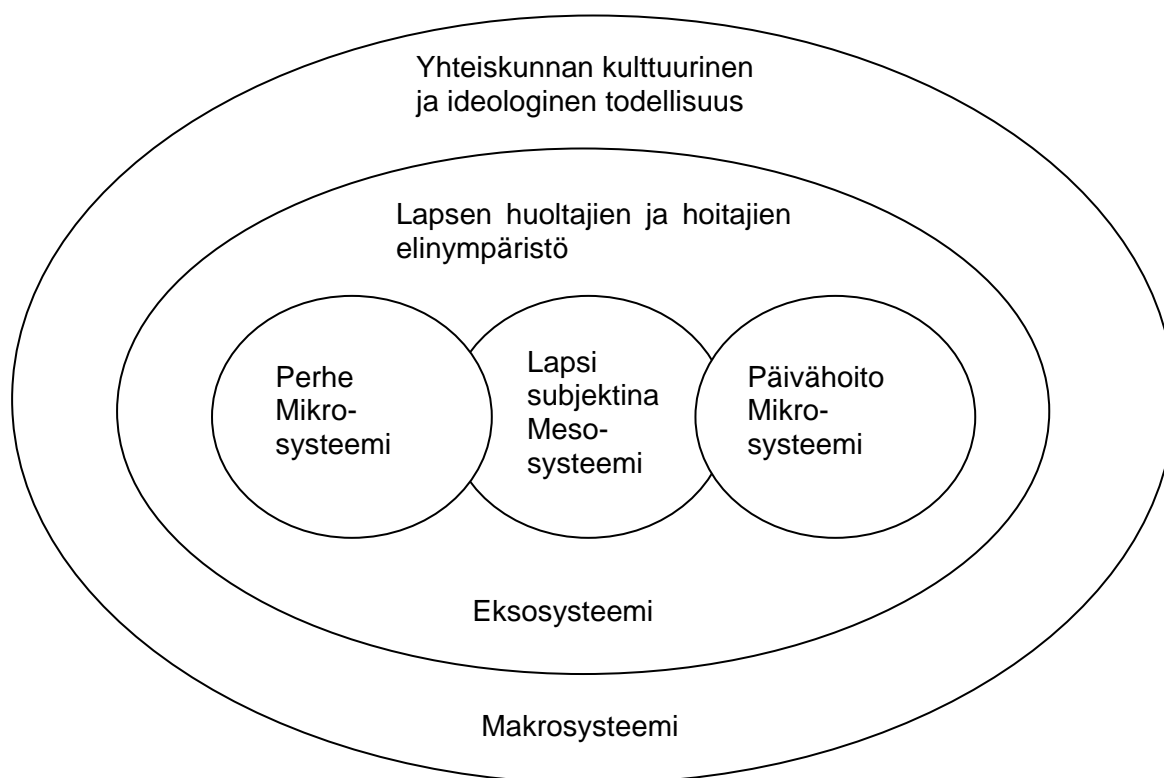
3.4 Kasvatuskumppanuus Bronfenbrennerin ekologisen teorian viitekehyksessä

Lapsen luontainen ympäristö on perhe. Vähitellen lapsen elämään alkaa kuitenkin tulla muitakin ympäristöjä. Varhaislapsuudessa päivähoito toimii monen lapsen merkityksellisenä ympäristönä. Lapsen tasapainoisen kehittymisen kannalta on olennaista, että hänen päivänsä on eheä. Tämä edellyttää lapsen eri kasvu ympäristöjen välistä yhteistoimintaa, yhteistyötä lapsen parhaaksi. (Aaltonen ym. 2003, 253.)

Bronfenbrennerin ekologinen teoria tutkii yksilön eri kasvu ympäristöjen välistä vuorovaikutusta (Bronfenbrenner 1979, 3). Teorian peruslähtökohtana on oletamus, että kehitys tapahtuu yksilön ja eri kasvu ympäristön välisenä vuorovaikutuksena (Puroila & Karila 2001, 205). Bronfenbrenner (1979, 3) korostaa eri kasvu ympäristöjen vuorovaikutuksen olevan merkittävä yksilön kasvun ja kehityksen prosessissa. Vuorovaikutuksessa on kyse kasvatuksellisista tapahtumista kehittyvän, kasvavan ja kasvatettavan yksilön ja kasvattajapersoonien tai – yhteisöjen välillä (Puroila & Karila 2001, 204).

Vuorovaikutus ympäristöjen välillä tapahtuu usealla eri tasolla. Ekologisessa teoriassa ympäristön nähdään koostuvan sisäkkäin rakentuneista eritasoisista järjestelmistä (Kuvio 2). Näitä järjestelmiä kutsutaan mikro-, meso-, ekso-, ja

makrosysteemeiksi. Kehittyvän yksilön kasvu ja kehitys nähdään tapahtuvat näiden eritasoisten ympäristöjen vuorovaikutuksessa. (Bronfenbrenner 1979, 3.)

Kuvio 2. Ekologinen kasvatusteoria. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 24.)

Bronfenbrenner mukaan mikrosysteemi on lapsen välitön kasvuympäristö, jossa lapsi toimii vuorovaikutuksen aktiivisena osapuolena (Bronfenbrenner 1979, 3). Tällaisia ovat koti ja päivähoito sekä myöhemmin koulu ja muut lapsen toimintaympäristöt (Puroila & Karila 2001, 208).

Mesosysteemi muodostuu mikrosysteemien vuorovaikutuksesta. Perheen ja varhaiskasvatushenkilöstön välinen vuorovaikutus tapahtuu mesosysteemissä. Kuten Koskelainen ja Räsänen (2010, 18) tutkimuksessaan tuovat ilmi mesosysteemissä tehdään tärkeää kasvatusyhteistyötä yhdessä vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Bronfenbrennerin (1979, 3) mukaan näiden eri kasvuympäristöjen yhteys on saattaa olla ratkaiseva lapsen kehityksen kannalta.

Lapsen lähiympäristöjä laajempia systeemejä ovat ekso- ja makrosysteemi. Ne eivät kohdistu suoraan lapseen, vaan välillisesti vanhempien, varhaiskasvatushenkilöstön, opettajien ja muiden kasvattajien elämänpiirin kautta, sekä laajemmin yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tekijöiden kautta. Eksosysteemiin vaikuttavat edellä mainittujen tekijöiden lisäksi myös muu lähiympäristö. Lapsen lähiympäristöön vaikuttavat välillisesti vanhempien työympäristö ja työajat. Yhteiskunnan makrosysteemi eli poliittiset rakenteet, kuten lait, säädökset ja järjestelmät sekä talous määrittävät, millaiset mahdollisuudet perheillä on saada tarvitsemiaan palveluja. Kasvatuksessa on siis huomioitava koko se ympäristö, jossa lapsi elää. (Puroila & Karila 2001, 208–209.)

Bronfenbrennerin ekologisessa kasvatusteoriassa on löydettävissä yhteys kasvatuskumppanuuteen, sillä siinä yhdistyvät lapselle kaksi tärkeää mikrotasoa. Rantalan (2002, 57) mukaan lapsen eri kasvuympäristöjen välinen yhteistyö nähdään laadukkaan kasvatuksen kulmakivenä. Kasvatus nähdään kaikkien siihen osallistuvien henkilöiden, perheen ja varhaiskasvatushenkilöstön yhteistyöprosessina. Laadukas yhteistyöprosessi muodostuu eri kasvuympäristöjen vuorovaikutuksen laadusta. Vuorovaikutus toimii lapsen eri kasvuympäristöjä, kotia ja päivähoitoa yhdistävänä tekijänä, edesauttaen yhtenäisen kasvuympäristön muodostumista lapselle. Vuorovaikutussuhteen toimivuus antaa näkökulmia lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta. Se tukee kumpaakin vuorovaikutuksen osapuolta lapsen huolenpidossa ja kasvatuksessa. (Karila 2006, 91.)

4 KASVATUSKUMPPANUUDEN RAKENTUMINEN

4.1 Päivähoidon aloitus

Lapsen ja vanhempien elämässä tapahtuu suuri muutos, kun lapsi siirtyy kodin tutusta ja turvallisesta maailmasta päivähoitoon (Kaskela & Kronqvist 2007, 11). Lapsen päivähoidon aloitus synnyttää usein monia ajatuksia ja mielikuvia.

Päivähoidon aloitukseen liittyy niin huolta, levottomuutta ja syyllisyyttä kuin luottamusta, innostusta ja uuden odotusta. Kotona pohditaan lapsen selviytymistä erossa vanhemmista sekä perheen arjen uudelleen järjestämistä. Päivähoidossa varhaiskasvatushenkilöstö taas pohtii, millaisia lapsia ja perheitä on tulossa ja onko monta samanaikaista aloittajaa. Toisaalta pohditaan myös, miten päivän kulku sekä henkilöstön työnjako saadaan toimivaksi. (Helenius ym. 2002, 35.)

Lapsi ei itse usein mieti tulevaa, vaan elää vahvasti nykyhetkessä. Lapsi on utelias kokemaan uutta, mutta hänen kokemuksensa tulevasta peilautuvat aikaisempiin kokemuksiin. Lapselle tärkeiden ihmisten liittämät tunteet, asenteet ja toiminta heijastuvat lapsen mieleen. (Emt, 35.)

Lapsen päivähoidon aloitus merkitsee perheille usein monentasoista arkisen elämän muutosta, jossa on mukana niin hallintaa kuin epävarmuutta. Aikuiset pyrkivät ennakoimaan ja suunnittelemaan tulevaa tavoitteidensa, toimintamalliansa, pelkojensa, toiveidensa ja käytettävissä olevien mahdollisuuksiensa mukaan. Aikuiset ovat päätöksentekijöitä muutoksen käynnistämisessä. Vaikka päivähoidon sujuvuutta ei voida ennustaa, aikuisilla on kuitenkin välineitä käsitellä muutosta, sillä he ovat siitä vastuussa. (Emt, 35–36.)

Pienellä lapsella ei ole valtaa päättää päivähoidon aloituksesta. Hän ei voi etukäteen arvioida ja pohdiskella tulevaa muutosta ja valmistautua siihen. Lapsi on päivähoidon aloituksen tuoman muutoksen kohtaamisessa täysin riippuvainen vanhemmistaan ja varhaiskasvatushenkilöstöstä. Aikuisen tulee huolehtia lapsen hallinnan ja turvallisuuden tunteen säilyttämisestä niin, ettei epävarmuus ja epätoivo valtaa lapsen mieltä. (Emt, 35–36.)

Lapsen elämänpiirin laajentuessa kotoa päivähoitoon lapsen elämänkeskipiste on edelleen kotona. Päivähoidon aloituksen myötä lapsen kokemusmaailmaan alkaa karttua aivan uudenlaisia asioita. Muutoksia tapahtuu monilla alueilla, joista tärkeimpiä ovat muutokset lapsen subjektiasemassa, ihmissuhteissa, päiväankulussa sekä fyysisessä ympäristössä. Subjektiasemalla tarkoitetaan

lapsen asemaa tahtovana ja tuntevana ihmisenä. Se määrittää lapsen aktiivista osallisuutta omaa elämäänsä koskevissa muutoksissa. Arjen muuttumisen myötä ja vanhempien töihin paluun jälkeen, muuttuvat myös päiväjärjestys ja arkirutiinit sekä ihmissuhteet. (Emt, 37.)

Päivähoidon alkaessa lapsi vie päivähoitoon mukanaan siihenastiset kokemuksensa lähimmistä ihmissuhteistaan. Päivähoidossa monien uusien ja vieraiden ihmisten verkosto uudessa ympäristössä on maailma, josta lapsella ei ole aikaisempia kokemuksia tai muistikuvia. Kun päivähoitoon aloittamiseen liittyy vielä ero vanhemmista ja tutusta kotiympäristöstä, pieni lapsi saattaa olla melko stressaantunut ja hämmentynyt. (Keskinen & Virjonen 2004, 132.)

Keskisen ja Virjosen (2004, 132) mukaan turvallisen kiintymyssuhteen myötä lapsi saattaa reagoida eron aiheuttamaan stressiin protestoimalla ero- tai jälleennäkemistilanteissa. Usein vanhemmat ja päivähoitoon henkilöstö pitävät tavoiteltavana, että lapsi sopeutuu nopeasti erotilanteisiin. Monet vanhemmat varaavatkin tähän siirtymävaiheeseen niin paljon aikaa, että he voivat yhdessä lapsen kanssa tutustua rauhassa päivähoitopaikkaan, vieraisiin aikuisiin ja lapsiin. Varhaiskasvatuksen henkilöstö pitää tällaista tutustumisvaihetta tärkeänä.

Naantalın varhaiskasvatuksessa päivähoitoon aloitukseen ja kasvatuskumppanuuteen kuuluvat aloituskeskustelut, arjen kohtaamiset, kasvatuskeskustelut ja vanhempainillat (Naantalın varhaiskasvatussuunnitelma 2010–2011, 10). Opinnäytetyön myötä tarjoutui mahdollisuus osallistua päivähoitoon aloittavien lasten vanhemmille järjestettyyn vanhempainiltaan. Naantalın varhaiskasvatus järjestää kaikille päivähoitoon aloittavien lasten vanhemmille yhteisen vanhempainillan, johon kaikki vanhemmat ovat tervetulleita. Tervetulleita ovat myös ne vanhemmat, joiden lapsen päivähoitoon aloitus on ajankohtainen vasta myöhemmässä vaiheessa. Vanhempainillassa vanhemmat saavat yleistä tietoa päivähoitosta ja kasvatuskumppanuudesta. Vanhempainillan järjestämisestä vastaa Naantalın päivähoitoon ohjaaja sekä päiväkodin johtaja.

Vanhempainillassa vanhemmille tarjotaan mahdollisuutta tutustua yhdessä lapsensa kanssa päivähoitoon, ennen päivähoiton aloitusta. Tämä mahdollisuus koskee kaikki naantalilaisia päiväkoteja. Päivän aikana vanhemmilla on mahdollisuus nähdä, miten lapsi kokee päivähoiton aloituksen.

4.2 Aloituskeskustelu ja tutustumiskäynti

Kumppanuus alkaa tutustumisesta. Kasvatuskumppanuuskoulutusmallin mukaan aloituskeskustelu ja tutustumiskäynti tapahtuvat päivähoiton aloittavan lapsen kotona. Perheen kannalta oma koti on luontevin paikka tutustumiselle ja ensimmäiselle tapaamiselle. Perheen halutessa aloituskeskustelu voidaan järjestää muualla, esimerkiksi tulevassa päivähoitopaikassa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41.)

Aloituskeskustelun ja tutustumiskäynnin tavoitteena on antaa perheelle puheenvuoro. Sen tarkoituksena on käydä päivähoiton aloittamiseen, sekä perheen odotuksiin, pelkoihin ja toiveisiin liittyvää keskustelua. Samassa yhteydessä vanhemmat myös välittävät arvokasta tietoa lapsen kehityksestä, tavoista ja tottumuksista. (Emt, 41.)

Kaskelan ja Kekkonen (2006, 42) mukaan kotona tapahtuva tutustumiskäynti luo tulevalle kasvattajalle ainutlaatuisen tilaisuuden saada tietoa ja ymmärrystä lapsesta, sekä lapselle ominaisesta tavasta toimia omassa kasvuympäristössään. Tutustumiskäynnin aikana kasvattajan luoma suhde kannattelee lasta ja helpottaa lapsen tuloa uuteen päivähoitopaikkaan. Tutustumiskäynnin avulla lapselle annetaan mahdollisuus tutustua hänelle turvallisessa ympäristössä uuteen aikuiseen, tulevaan kasvattajaan.

Aloituskeskustelu ja tutustumiskäynti tulee toteuttaa kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti kuulevalla, kunnioittavalla, luottamusta ja dialogia rakentavalla tavalla. Ensitapaamisessa luodaan kasvatuskumppanuuden kehikset. Samalla sovitaan vanhempien kanssa keskinäisestä yhteydenpidosta. (Kaskela & Kronqvist 2007, 12.)

Ruonan päiväkodissa ja Vuoropäiväkodissa kasvatuskumppanuus alkaa kasvatuskumppanuuskoulutusmallin mukaisesti vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön yhteisellä aloituskeskustelulla. Lapsen päivähoitopaikan varmistuttua päivähoitopaikan saaneen lapsen vanhemmat kutsutaan aloituskeskusteluun tulevaan hoitopaikkaan. Aloituskeskustelussa vanhemmilla on mahdollisuus kertoa lapsestaan sekä perheen kasvatuservoista ja – menetelmistä. (Naantalin varhaiskasvatussuunnitelma 2010–2011, 10.)

Naantalin varhaiskasvatussuunnitelman (2010–2011, 10) mukaan aloituskeskustelussa varhaiskasvatushenkilöstö puolestaan esittelee päivähoitoyksikön. Varhaiskasvatushenkilöstö kertoo päivähoidon arkitilanteista, varhaiskasvatuksesta sekä kasvattajien välisestä kasvatuskumppanuudesta. Samassa yhteydessä sovitaan yhteisistä kasvatuskäytännöistä ja allekirjoitetaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.

Opinnäytetyön myötä tarjoutui mahdollisuus osallistua Ruonan päiväkodin ja Vuoropäiväkodin varhaiskasvatushenkilöstölle järjestettyyn koulutukseen. Koulutuksessa käytiin läpi tutustumiskäyntien sisältöä ja toteutusta. Hankkeen myötä Ruonan päiväkodin ja Vuoropäiväkodin päivähoiton aloitus toteutetaan kasvatuskumppanuuteen pohjautuvan tutustumiskäynnin mallia mukaillen.

Ruonan päiväkodissa ja Vuoropäiväkodissa aloituskeskustelun yhteydessä sovitaan uuden työmenetelmän myötä tutustumiskäynnistä perheen kotiin. Vanhempien välityksellä henkilöstö lähettää tulevasta tutustumiskäynnistä terveisiä lapselle kortin muodossa. Kortti sisältää usein tulevan kasvattajan kuvan sekä tietoa tulevasta tutustumiskäynnistä. Kortissa saattaa olla kasvattajan esittämä toivomus lapselle. Kasvattaja saattaa pyytää lasta valitsemaan kirjan tai pelin valmiiksi, jota he voivat yhdessä lukea tai pelata tutustumiskäynnin aikana.

Tutustumiskäynnin tarkoituksena on tutustua lapseen, lapselle sopivalla nopeudella. Aloituskeskustelussa vanhemmat ovat päässeet tutustumaan tuleviin kasvattajiin. Samalla vanhempien kanssa on keskusteltu tutustumiskäynnin tavoitteista. Aloituskeskustelun jälkeen vanhemmat ovat

tietoisia, että tutustumiskäynnin tarkoituksena ei ole keskustella vanhemman kanssa lapsesta vaan tutustua lapseen. Tutustumiskäynnistä tehdään muistiinpanoja, jonka jälkeen kasvattaja kirjoittaa koosteen tutustumiskäynnistä. Kasvattajan kirjoittama kooste annetaan vanhempien luettavaksi.

4.3 Lapsen vastaanotto ja tutustumisvaihe

”Lapsen siirtyminen päivähoitoon tulisi tapahtua asteittain” (Kaskela & Kronqvist 2007, 12). Ennen varsinaista päivähoiton aloitusta järjestetään lapselle ja vanhemmille yhteinen tutustumisjakso uuteen päivähoitopaikkaan (Kaskela & Kekkonen 2006, 43). Tutustumisvaihe on merkittävä, sillä päivähoiton aloitus on lapsen iästä riippumatta merkittävä vaihe lapsen ja koko perheen elämässä (Luttinen 2010, 31–32). Vaiheittain siirtyminen päivähoitoon, auttaa lasta käsittelemään suurta muutosta (Kaskela & Kekkonen 2006, 44).

Lapsen vastaanottovaiheessa kasvattajan rooli on merkittävä. Lapsen aloittaessa päivähoiton, hänen elämänsä muuttuu monella tavalla. Lapsi työstää päivittäistä eroa vanhempiin, rakentaa uusia suhteita päivähoiton aikuisiin ja tulee osalliseksi lapsiryhmää. Kasvattajan tehtävänä on auttaa lasta kestämään eroa vanhemmista. Kasvattajan tulee auttaa lasta luomaan suhde aluksi yhteen kasvattajaan sekä vähitellen lapsiryhmän muihin aikuisiin. Kasvattaja auttaa lasta liittymään osaksi lapsiryhmää. (Emt, 43–44.)

Tutustumiskäynnillä tehdyt havainnot ja vanhempien kertomukset auttavat kasvattajaa rakentamaan suhdetta lapseen ja vastaanottamaan lasta päivähoitoon (Kaskela & Kronqvist 2007, 12). Vastaavasti lapsen on myös helpompi rakentaa luottamusta kasvattajaan, kun lapsi on saanut tutustua kasvattajaan tutussa ympäristössä (Kaskela & Kekkonen 2006, 43–44).

4.4 Päivittäiset kohtaamiset ja kasvatuskeskustelut

Kasvatuskumppanuus rakentuu prosessina vanhempien ja kasvattajien välille koko lapsen päivähoiton ajan. Niiden perustana ovat päivittäiset kohtaamiset vanhemman, kasvattajan ja lapsen välillä. Päivittäin tapahtuva vuoropuhelu ja

luottamuksellinen vuorovaikutussuhde antavat mahdollisuuden puhua niin tavanomaisista, kuin pulmallisistakin asioista. Kasvattaja voi omalla esimerkillään ja myönteisyydellään rohkaista vanhempia puhumaan, kysymään tai pohtimaan yhdessä lapseen liittyviä asioita. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44–45.)

Kaskelan ja Kekkosen (2006, 45) mukaan päivittäiset keskustelut ovat vanhemmille ensiarvoisen tärkeitä. Niiden avulla kasvattaja välittää tietoa lapsen arjesta päivähoitossa. Päivittäisten keskustelujen avulla vanhemmat pystyvät tallentamaan lapsestaan arvokkaita lapsuusmuistoja. Näin vanhemmat kuulevat lapsen kokemuksista, ja oppivat ymmärtämään lastaan.

Vanhempien kanssa käytävät erikseen sovitut kasvatustilaukset ovat keskeinen osa kasvatuskumppanuutta. Käytännössä vanhempien ja kasvattajien välillä käydään vähintään kerran vuodessa syvällisempi ja yksityiskohtaisempi keskustelu lapsen tilanteesta ja kasvatuksesta. Kasvatustilauksien avulla voidaan keskittyä kunkin lapsen kasvatukseen kysymyksiin. Kasvatustilauksissa kasvatuskumppanit välittävät toisilleen tietoa lapsesta erilaisissa toimintaympäristöissä. (Emt, 45.)

Kasvatustilauksissa on tärkeä luoda kasvatuskumppaneiden välille myönteinen ja kannustava ilmapiiri. Vanhempien luottamus varhaiskasvatukseen henkilöstöä kohtaan rakentuu yleensä kasvattajien ja lapsen välisistä suhteista ja siitä, miten kasvattajan tuntoisuus lapsesta välittyy. Kasvattajan tehtävänä on välittää oman ymmärryksensä ja tietonsa lapsesta hänen vanhemmille. (Emt, 45–46.)

Naantalin varhaiskasvatussuunnitelman (2010–2011, 11) mukaan kasvatustilauksissa annetaan tilaa asioille, jotka ovat lapselle ja hänen vanhemmilleen tärkeitä. Kasvatustilauksen yhteydessä muokataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa lapsen kehitystarpeita vastaavaksi. Kasvatustilaukset voivat olla myös osana varhaista puuttumista ja puheeksi ottamista riskitilanteissa sekä tuen tarjoamista silloin, jos huolta lapsesta ilmenee. Huolen ilmetessä kasvatustilauksia käydään laajemman tuki- ja

viranomaisverkoston kanssa. Varhaiskasvatuksen näkökulma näissä tapaamisissa on lapsen kannalta hyvin tärkeä.

4.5 Vastuukasvattajakäytäntö päivähoitossa

Päivähoitossa on usein käytössä niin sanottu omahoitaja- tai vastuukasvattajakäytäntö. Vastuukasvattajakäytäntö mahdollistaa lapsen ja perheen yksilöllisen huomioimisen päivähoiton alkaessa. Päivähoitossa lapset on jaettu pienryhmiin, joista jokaiselle ryhmälle on nimetty vastuukasvattaja. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44.)

Päivähoidon alkaessa vastuukasvattaja sopii ensin vanhempien kanssa tapaamisen, jossa lapsi ei ole mukana. Tapaamisen tavoitteena on suhteen luominen vanhempiin, jossa vastuukasvattaja saa vanhemmilta arvokkaita tietoja ja kokemuksia lapsesta. (Juusola 2008) Vastuukasvattajakäytännön myötä vanhempien on luontevaa jakaa ajatuksiaan yhden tietyn kasvattajan kanssa. Vastuukasvattajakäytännön myötä kasvattaja voi päivähoitossa keskittyä tiettyyn lapseen ja hänen tuntemukseensa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44.) Lapselle on tärkeää, että hänellä on yksi merkittävä ja tärkeä suhde päivähoitossa. Tämä tärkeä suhde luodaan usein vastuukasvattajaan. Vastuukasvattaja tekee tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa, ja on oman ryhmänsä lasten seurassa kaikissa päivän tilanteissa. (Juusola 2008)

Vastuukasvattajakäytäntö ei kuitenkaan aina toteudu yhtäläillä vuoropäiväkodissa kuin perinteisissä päiväkodeissa. Vuoropäiväkodissa vuorotyöajat voivat aiheuttaa sen, että vastuukasvattaja ei näe vastuulastaan tai tämän perhettä useaan päivään. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen rajaus ja perustelut

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia kasvatuskumppanuuteen liittyvien tutustumiskäyntien merkitystä Naantalın varhaiskasvatuksessa päiväkodin

varhaiskasvatushenkilöstön näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä ja kokemuksia tutustumiskäynneistä. Vuoden 2011 alusta lähtien tutustumiskäynnit ovat olleet tukemassa päivähoiton aloitusta ja kasvatuskumppanuuden muodostumista kahdessa naantalilaisessa päiväkodissa. Päivähoidon aloituksen ja tutustumiskäyntien kehittämisen taustalla on hanke, joka kestää kaksi vuotta. Hankkeeseen osallistuu Naantalissa toimivista kahdestatoista päiväkodista vain kaksi päiväkotia.

Kiinnostus opinnäytetyön aiheeseen heräsi toisen meistä ollessa syksyllä 2010 harjoittelussa Naantalin päivähoitotoimistossa. Harjoittelun aikana päivähoitotoimistossa puhuttiin uudesta kasvatuskumppanuuteen pohjautuvasta työmenetelmästä. Uuden työmenetelmän myötä Ruonan päiväkotia sekä Vuoropäiväkotia aloittivat kasvatuskumppanuuden tutustumiskäynnit päivähoiton aloittavien lasten kotona.

Tutkimus rajattiin varhaiskasvatushenkilöstön kokemuksiin. Tutkimukseen osallistuva kohdejoukko olisi ollut liian suuri, jos sekä vanhemmat, että henkilöstö olisivat osallistuneet tutkimukseen. Tutkimus rajattiin vain henkilöstön näkökulmaan. Henkilöstön on hyvä sisäistää uusi työmenetelmä ennen kuin uuden työmenetelmän tutkiminen olisi mahdollista muiden näkökulmasta. Uuden työmenetelmän sisäistämisen myötä voidaan tulevaisuudessa esimerkiksi henkilöstön toimesta tutkia vanhempien näkökulmaan tutustumiskäynneistä.

Vanhempien osallistuessa tutkimukseen tutkimustuloksia olisi ollut vaikea tulkita ilman, että kaikkien vanhempien taustatiedot ja aikaisemmat kokemukset tutustumiskäynneistä olisi selvitetty. Kasvatuskumppanuuteen pohjautuvat tutustumiskäynnit saattaa olla vieras käsite niille vanhemmille, joiden ensimmäinen lapsi on vasta aloittamassa päivähoitoa. Näillä vanhemmilla ei välttämättä ole verrattavaa näkökulmaa sille, miten kasvatuskumppanuuden tutustumiskäynnit ovat vaikuttaneet päivähoiton aloitukseen.

5.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät

Opinnäytetyön tarkoituksena oli lähteä tutkimaan Ruonan päiväkodin sekä Vuoropäiväkodin varhaiskasvatushenkilöstön mielipiteitä ja kokemuksia toteutetuista tutustumiskäynneistä. Tutkimuksen myötä selviää, miten tutustumiskäynnit ovat toteutuneet käytännössä, ja ovatko tutustumiskäynnit tuoneet muutoksia päiväkodin arkeen. Tutkimuksessa käy myös ilmi, miten henkilöstö kokee tutustumiskäyntien vaikuttavan lasten päivähoidon aloitukseen ja kasvatuskumppanuuden muodostumiseen. Tutkimuksessa tuodaan esiin varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemyksiä siitä, miten lapset ja vanhemmat ovat ottaneet heidät vastaan tutustumiskäynneillä. Opinnäytetyö antaa viitteitä siitä, onko tutustumiskäynneillä ollut merkittävää vaikutusta vanhempien, lapsen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön tulevalle yhteistyölle.

Tutkimuksemme tarkoitus ja tehtävät kiteytyvät kolmeen tutkimustehtävään:

1. Ovatko tutustumiskäynnit vaikuttaneet lapsen päivähoidon aloitukseen?
2. Mitä tutustumiskäynnit merkitsevät päiväkodin arjessa?
3. Miten varhaiskasvatushenkilöstö kokee tutustumiskäynnit työmenetelmänä?

5.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekästä tulkintaa jollekin ilmiölle. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää että henkilöt, joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon ja heillä on kokemusta asiasta. Tutkimuksessa tiedonantajien tulee olla harkittuja ja tarkoitukseen sopivia. (Sarajarvi & Tuomi 2002, 87–88.) Ruonan päiväkodin ja Vuoropäiväkodin varhaiskasvatushenkilöstöllä oli uuden työmenetelmän myötä tietoa edellä mainittuihin tutkimustehtäviin.

Laadullisen tutkimuksen tiedonhankinnan strategiaksi valikoitui tapaustutkimus eli case study. Tapaustutkimus voidaan määritellä empiiriseksi eli kokemusperäiseksi tutkimukseksi. Tapaustutkimuksella viitataan kerättyyn tai esitettyyn yksittäiseen tietoon, jossa tutkitaan yhtä tapahtumaan, prosessia, henkilöä, henkilöstöryhmää tai esinettä. Tapaustutkimuksesta tutkittavasta tapauksesta pyritään kokoamaan monipuolista ja eri menetelmillä kerättyä tietoa. Tapaustutkimus sallii yleistyksen, sillä tapaustutkimus on jalat-maassa-tutkimusta, joka perustuu tutkittavan omiin kokemuksiin. (Metsämuuronen 2006, 90–91.)

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena. Kyselytutkimus voidaan toteuttaa monella tavalla. Kyselyn toteuttamistapojen, kysymysten sisältöjen ja vastaajajoukon rajauksen valintaan vaikuttaa se, mitä tutkimuksessa halutaan saada selville. Kyselyn laatimiseen ja toteuttamiseen liittyy runsaasti tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa kyselyssä saataviin vastauksiin, vastausten informatiivisuuteen, kyselyn vastausprosenttiin ja kyselyn luotettavuuteen. Kyselyn toteuttaminen edellyttää sen ongelmakohtiin paneutumista etukäteen ja kyselyn pilotoimista ennen sen toteuttamista. Kyselyn muodosta riippuen vastauksia voidaan analysoida sekä määrällisesti että laadullisesti. (Lähdesmäki ym. 2011.)

Aineiston hankintamenetelmänä toimi puolistrukturoitukyselylomake (Liite 1). Kyselylomake sisälsi ensin suljettuja monivalintakysymyksiä, joiden avulla kartoitettiin vastaajien taustatietoja. Taustatietojen avulla selvitettiin henkilöstön ikärakennetta, työkokemuksen pituutta, ammattia, työsuhdetta ja työn luonnetta. Monivalintakysymyksissä tutkija laatii valmiit numeroidut vastausvaihtoehdot, joihin vastaaja merkitsee rastilla itseään kuvaavan vaihtoehdon (Hirsjärvi ym. 2004, 188).

Kyselylomakkeen jälkimmäinen osa sisälsi avoimia kysymyksiä, johon oli esitetty kysymys, ja jätetty tyhjä tilaa vastausta varten. Avoimien kysymysten avulla tutkittiin varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä ja kokemuksia tutustumiskäynneistä. Avoimet kysymykset antoivat vastaajalle mahdollisuuden kertoa mielipiteensä kysytystä asiasta sekä ilmaista itseään omin sanoin.

Laadulliseen tutkimukseen soveltuvat avoimet kysymykset. (Hirsjärvi ym. 2004, 190.) Avoimien kysymysten avulla saatiin monipuolinen ja kattava tutkimusaineisto.

5.4 Tutkimuksen kulku

Tutkimus aloitettiin keväällä 2011 taustakirjallisuuteen tutustumalla ja teoreettisen viitekehyksen kokoamisella. Aiheeseen perehdyttiin tutustumalla aihepiiristä tehtyihin aiempiin tutkimuksiin. Aiheeseen perehtymisen jälkeen laadittiin tutkimussuunnitelma, jonka mukaan edettiin.

Kyselylomakkeen rakenteellinen suunnittelu, ja kysymysten muotoilu alkoi huhtikuussa. Kyselylomake laadittiin yhdessä siten, että ensin koottiin päällimmäiset ajatukset tietokoneelle, joiden pohjalta kyselylomaketta työstettiin eteenpäin. Kyselylomakkeen alustava versio valmistui toukokuussa, jonka muokkaamista jatkettiin heinäkuuhun saakka. Elokuussa toteutettiin kyselylomakkeen pilotointi. Tämän jälkeen tehtiin tarvittavat rakenteelliset sekä kysymysten asetteluun vaadittavat korjaukset. Lopullinen kyselylomake jakautui kolmeen aihealueeseen, jotka olivat varhaiskasvatushenkilöstön näkemys tutustumiskäynneistä lapsen, vanhemman ja henkilöstön näkökulmasta.

Tutkimus eteni tutkimussuunnitelman mukaisesti. Elokuun alussa alkoi teoreettisen viitekehyksen kokoaminen. Teoreettisen viitekehyksen sisällöstä keskusteltiin yhdessä. Tämän pohjalta luotiin alustava teoreettinen sisältö opinnäytetyöhön. Opinnäytetyön teoreettisen sisällön suunnittelun jälkeen työtehtäviä jaettiin molemmille tasapuolisesti. Työtehtävien jaon myötä teoreettinen sisältö jaettiin aihealueisiin. Kirjoittaminen tapahtui itsenäisesti. Sovittujen aihealueiden kirjoittamisen jälkeen teoreettinen sisältö koottiin yhdessä. Tämän jälkeen tekstiin tehtiin yhdessä tarvittavat muokkaukset.

Tutkimusaineiston keruu tapahtui syyskuussa kirjekyselynä, jolloin kyselylomakkeet toimitettiin saatekirjeineen tutkimusjoukolle. Tutkimus toteutettiin syyskuussa, sillä lapsen päivähoiton aloitus tapahtuu usein elokuun aikana. Kyselylomakkeeseen annettiin mahdollisuus vastata nimettömästi.

Kyselylomakkeet toimitettiin lähiesimiehille, jotka välittivät kyselylomakkeet varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Vastausaikaa annettiin kolme viikkoa. Kyselylomakkeet noudettiin vastausajan päätyttyä. Ruonan päiväkodista palautui kymmenen kyselylomaketta ja Vuoropäiväkodista kuusi kyselylomaketta.

Tutkimuksen työstäminen jatkui kyselylomakkeiden noutamisen jälkeen. Kyselylomakkeet numeroitiin satunnaiseen järjestykseen, jonka jälkeen vastaukset koottiin yhteen. Vastajaat nimettiin satunnaisessa järjestyksessä muotoon H1-H16 (Liite 2). Kyselylomakkeiden vastaukset käytiin läpi yhdessä, jonka jälkeen vastaukset jaettiin kolmeen luokkaan. Jako kolmeen luokkaan tapahtui yhteisymmärryksessä ja molemmat olivat samaa mieltä luokkien jaosta. Tutkimuksen tulokset kirjattiin yhdessä siten, että vastaukset tuli käsiteltyä riittävän laajasti.

Tutkimukseen vastanneista kaikki olivat naisia. Suurin osa vastanneista oli iältään 25–50-vuotiaita. Vastajaista lastentarhanopettajia oli kuusi, lastenhoitajia/lastenohjaajia oli neljä, lähihoitajia oli kolme, perhepäivähoitajia oli kaksi sekä päiväkotiapulainen. Neljällä henkilöllä oli työkokemusta alalta alle viisi vuotta, kahdella oli 5-10 vuotta, kahdeksalla vastaajalla oli 10–20 vuotta ja kahdeksalla oli yli kaksikymmentä vuotta. Vastajaista säännöllistä päivätyötä teki kymmenen ja vuorotyötä kuusi. Kolmellatoista vastanneista oli vakinainen työsuhte sekä kolmella määräaikainen.

5.5 Tutkimusaineiston käsittely ja analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa, tai antamaan teoreettisesti mielekästä tulkintaa jollekin ilmiölle. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa analysoidaan siten, että aineiston perusteella voidaan tutkimusongelmasta todeta jotakin tieteellisesti pätevää. Aineiston analyysimenetelmien valintaan vaikuttaa se, millaiseen ongelmanasetteluun tutkimuksella halutaan vastauksia. (Karasti 2004.)

Tutkimusongelman pohjalta muodostetut tutkimustehtävät ohjasivat tutkimuksen analyysin suuntaa. Kyselylomakkeessa tutkimustehtävät oli jaettu aihealueisiin niiden johdonmukaisuuden ja tulosten analysoinnin helpottamiseksi. Aihealueet jakautuivat kolmeen osaan. Nämä olivat henkilöstön näkemys tutustumiskäynneistä lapsen, vanhemman sekä henkilöstön näkökulmasta. Kyselylomakkeen aihealueet ja kysymykset rakennettiin tutkimustehtävien pohjalta. Tavoitteena oli pyrkiä välttämään liian johdattelevia kysymyksiä, jotta vastaajien omat mielipiteet ja näkemykset tulivat paremmin tutkittavasta asiasta esiin. Kyselylomake oli vakioitu, eli kaikilta kyselyyn vastanneilta kysyttiin sama asiasisältö täsmälleen samalla tavalla.

Tutkimusaineiston keruun jälkeen analyysi aloitettiin aineiston tarkastuksella. Tämän tarkoituksena oli selvittää aineiston pätevyys, sisältyykö aineistoon virheellisyyksiä ja puuttuuko tietoja. (Hirsjärvi ym. 2004, 207.) Kyselylomakkeita palautui yhteensä 16 kappaletta. Tietojen tarkastuksen yhteydessä kaikki palautuneet kyselylomakkeet todettiin päteviksi. Kyselylomakkeet oli laadittu siten, että myös ne vastaajat, joilla ei ole henkilökohtaista kokemusta tutustumiskäynneistä, pystyivät osallistumaan tutkimukseen.

Tutkimusaineiston analyysin tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimuksen analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Analyysimenetelmää kuvataan kolmivaiheiseksi prosessiksi, johon sisältyy aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston kluserointi eli ryhmittely sekä abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110–111.)

Aineiston pelkistämässä analysoitava tutkimusaineisto voidaan auki kirjoittaa (Emt, 111). Tutkimusaineisto koottiin yhteen Word-asiakirjassa kyselylomakkeen aihealueiden ja kysymysten mukaisesti. Tutkimusaineisto pelkistäminen voi olla joko informaation tiivistämistä tai pilkkomista osiin (Emt, 111). Aineiston pelkistäminen aloitettiin aineiston tiivistämällä, keskittymällä tutkimusongelmaan ja teoreettiseen viitekehykseen. Tuomen ja Sarajärven (2002, 112) mukaan aineiston pelkistäminen voidaan toteuttaa siten, että auki kirjoitetusta aineistosta etsitään tutkimustehtävän kysymyksillä niitä kuvaavia

ilmaisuja. Tutkimusaineiston pelkistämiseksi tutkimustehtävää kuvaavat ilmaisut koodattiin Word-asiakirjaan eri väreihin.

Aineiston ryhmittelyssä aineistosta koodatut ilmaisut käytiin läpi tarkasti ja aineistosta etsittiin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä (Emt, 112). Tutkimusaineisto ryhmiteltiin ja nimettiin kolmeen eri luokkaan tutkimusaineistosta esiinnoitettujen näkökulmien mukaan. Tutkimusaineistossa ryhmittelyn luokat olivat myönteinen, empivä ja varauksellinen. Tuomen ja Sarajärven (2002, 113) mukaan aineiston ryhmittelyssä luodaan alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä.

Tutkimusaineiston ryhmittelyn luokat jakautuivat jokaisen kysymyksen kohdalla selkeästi. Vastaukset ryhmiteltiin myönteiseen luokkaan silloin, kun vastaaja suhtautui kysyttävään asiaan myönteisesti. Vastaukset ryhmiteltiin empivään luokkaan taas silloin, kun vastaaja asettivat uskomuksia kysyttävästä asiasta. Vastaajista myös ne, joilla ei ollut omakohtaista kokemusta kysyttävästä asiasta, mutta suhtautuivat kysymykseen myönteisesti ja uskoivat asialla olevan myönteisiä vaikutuksia, ryhmiteltiin empivään luokkaan. Varaukselliseen luokkaan ryhmiteltiin ne vastaajat, jotka eivät suhtautuneet asiaan myönteisesti tai eivät olleet vastanneet kysymykseen.

Aineiston ryhmittelyn jälkeen seuraa aineiston abstrahointi, jossa erotetaan tutkimuksen kannalta oleellinen tieto, jonka perusteella muodostetaan teoreettinen käsitteistö (Emt, 114). Aineiston ryhmittelyssä muodostettiin aineistoa kuvaavien käsitteiden avulla kuvaus tutkimuskohteesta vertaillen teoriaan ja tehden johtopäätöksiä tutkimusaineistosta.

6 TUTUSTUMISKÄYNNIT VARHAISKASVATUSHENKILÖSTÖN NÄKÖKULMASTA

6.1 Henkilöstön näkemys tutustumiskäynneistä lapsen näkökulmasta

Kyselylomakkeen ensimmäisessä aihealueessa tutkittiin henkilöstön näkemyksiä tutustumiskäynneistä lapsen näkökulmasta. Ruonan päiväkodissa ja Vuoropäiväkodissa kasvatuskumppanuus alkaa vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön yhteisellä aloituskeskustelulla ennen päivähoiton aloitusta. Lapsen päivähoitopaikan varmistuttua päivähoitopaikan saaneen lapsen vanhemmat kutsutaan aloituskeskusteluun tulevaan päivähoitopaikkaan. (Naantalın varhaiskasvatussuunnitelma 2010–2011, 10.) Aloituskeskustelun yhteydessä vanhemmat kertovat lapsestaan, ja varhaiskasvatushenkilöstö päivähoidosta. Samalla sovitaan tutustumiskäynnistä perheen kotiin sekä keskustellaan tutustumiskäynnin tarkoituksesta.

Kyselylomakkeessa vastaajilta kysyttiin, mitä heidän mielestään tarkoittaa hyvä päivähoiton aloitus. Kaikki tutkimukseen osallistuneet vastasivat kysymykseen myönteisesti. Varhaiskasvatushenkilöstön mielestä hyvä päivähoiton aloitus merkitsi lapselle ja perheelle onnistunutta ja turvallista siirtymistä kotoa päivähoitoon. Tämä loi lapselle turvallisuuden tunteen, jolloin lapsi koki olevansa tervetullut päivähoitoon. Kuten Helenius ym. (2002, 35–36) toteavat, pienellä lapsella ei ole valtaa päättää päivähoiton aloituksesta. Lapsi on päivähoiton aloituksen tuoman muutoksen kohtaamisessa täysin riippuvainen vanhemmistaan ja varhaiskasvatushenkilöstöstä. Tämän vuoksi vanhempien ja kasvattajien tulee huolehtia lapsen hallinnan ja turvallisuuden tunteen säilyttämisestä niin, ettei epävarmuus ja epätoivo valtaa lapsen mieltä.

Tutkimukseen vastanneiden mielestä päivähoitopaikkaan tulisi käydä tutustumassa ennen päivähoiton aloitusta useampaan otteeseen yhdessä vanhempien kanssa. Lapselle tulisi antaa aikaa tutustua rauhassa uuteen

ympäristöönsä. Päivähoidon alkaessa lapsen ensimmäiset päivät voisivat olla normaalia lyhyempiä, joita pidennettäisiin vähitellen. Keskinen ja Virjonen (2004,132) toteavatkin, että varhaiskasvatuksen henkilöstö pitävät tällaista tutustumisvaihetta tärkeänä. Monet vanhemmat varaavat tähän siirtymävaiheeseen paljon aikaa. Näin vanhemmat voivat yhdessä lapsen kanssa tutustua rauhassa päivähoitopaikkaan, vieraisiin aikuisiin ja lapsiin. Vastaajat uskoivat, että tutustumisvaiheen myötä vanhemmille syntyi luottavainen ja turvallinen olo.

Tutustumisvaiheen aikana lapsi sai tutustua yhdessä vanhempien kanssa päivähoitoon ja tulevaan lapsiryhmään. Tämän uskottiin helpottavan erossa oloa ja ikävää. Luttinen (2010, 31–32) toteaa, että päivähoiton aloitus on lapselle erokokemus vanhemmista.

Kyselylomakkeessa kysyttiin tutustumiskäynnin vaikutuksesta lapsen päivähoiton aloitukseen. Vastaajista yhdeksän koki tutustumiskäynnin vaikuttavan myönteisesti lapsen päivähoiton aloitukseen. He pitivät tutustumiskäyntien toteutusta tärkeänä. Sen nähtiin helpottavan lapsen päivähoiton aloitusta. Tutustumiskäynnin aikana tulevan kasvattajan luoman suhteen nähtiin kannattelevan lasta päivähoitoon tullessa.

”Helpottaa valtavasti! On ainakin jo yksi ”vähän tutumpi” aikuinen päiväkodissa. Lapsen helpompi tutustua hoitajaan ”omalla maaperälläään” kotona. Lapsen myös helpompi lähestyä hoitajaa, kun huomaa että vanhemmatkin juttelevat tämän kanssa turvallisesti.” (H 8)

Päivähoidon alkaessa lapsella oli vastassa tuttu kasvattaja. Tämä tuttu kasvattaja oli usein lapsen vastuukasvattaja. Tutun kasvattajan läsnäolo nähtiin helpotuksena ja turvana ensimmäisestä päivästä alkaen. Hänen nähtiin helpottavan lapsen jännitystä päivähoiton alkaessa. Tutun kasvattajan avulla lapsen oli luontevampaa lähteä tutustumaan muihin kasvattajiin ja lapsiryhmään. Lisäksi hän auttoi lasta tutustumaan päiväkotiympäristöön sekä päivähoiton käytäntöihin ja tapoihin. Tarvittaessa lapsi pystyi vaikean hetken tullen tukeutumaan tuttuun kasvattajaan.

Vastaajista viisi suhtautui tutustumiskäyntien merkitykseen empivästi lähinnä siksi, ettei heillä vielä ollut omakohtaista kokemusta tutustumiskäyntien toteuttamisesta. He uskoivat tutustumiskäynnin auttavan ja helpottavan lapsen jäämistä päiväkotiin ensimmäisinä päivinä. Tutustumiskäynnin myötä tutuksi tulleen kasvattajan läsnäolon nähtiin antavan lapselle turvallisen olon.

”Uskon sen helpottava, lapsi saa etukäteen tutustua vastuukasvattajaansa, lapsella on sitten jo ”läheisempi” aikuinen johon turvautua.” (H 10)

Yksi vastaajista suhtautui kysymykseen varauksellisesti. Vastaaja koki tutustumiskäynneistä olleen vaihtelevia vaikutuksia lapsen päivähoiton aloituksessa. Kokemuksen perusteella lapsi saattoi hakeutua enemmän tutustumiskäynnillä olleen kasvattajan läheisyyteen. Näin ei kuitenkaan aina ollut, vaan lapsi saattoi yhtälailla hakea turvaa ja syliä myös muilta kasvattajilta.

Kysyttäessä tutustumiskäynnin merkityksestä lapselle, vastaajista viisitoista koki tutustumiskäynnin myönteisenä. Tutustumiskäynnin nähtiin olevan merkityksellinen lapselle. Sen avulla lapsi sai tutustua rauhassa kahdenkeskeisesti uuteen kasvattajaan. Lapsi koki olevansa tärkeä, sillä kasvattaja oli tullut häntä katsomaan ja viettämään aikaa hänen kanssaan. Lapsen ajateltiin olevan luontevampaa rakentaa luottamusta, ja tutustua tulevaan kasvattajaan hänen omassa kodissaan. Lapsen oman kasvuympäristön koettiin auttavan lasta lähestymään vierasta ihmistä.

”Se on tärkeää ja tämä on hetki jolloin keskitytään vain häneen ja tehdään tuttavuutta uuteen ihmiseen hänen omassa turvallisessa ympäristössä – tästä on helpompi jatkaa tutustumista päiväkotiympäristöön kun lapsi tietää, että siellä on edes yksi tuttu henkilö.” (H 11)

”Vähentää jännitystä tullessa päiväkotiin ensimmäisiä kertoja. Hänet tunnetaan.” (H 12)

Tutkimukseen vastanneista yksi suhtautui tutustumiskäyntien merkitykseen lapsen näkökulmasta varauksellisesti vastaamalla kysymykseen, ettei oikein osaa sanoa.

Kysyttäessä tutustumiskäynnin vaikutusta lapsen ja kasvattajan välisen vuorovaikutuksen syntyyn, tutustumiskäynnin nähtiin vaikuttavan myönteisesti vuorovaikutussuhteen syntyyn. Vastaajista kymmenen koki tutustumiskäynnin syventävän ja monipuolistavan lapsen ja kasvattajan välistä vuorovaikutussuhdetta. Tutustumiskäynnin myötä vuorovaikutussuhde saattoi kehittyä tavallista syvemmäksi lyhyemmässä ajassa.

Tutustumiskäynnin aikana rauhallinen kahdenkeskinen hetki antoi hyvän pohjan vuorovaikutussuhteelle. Lapsen nähtiin olevan helpompi ryhtyä vuorovaikutukseen kasvattajan kanssa omassa kasvuympäristössään, kuin päivähoitossa muiden huomiota vaativien lasten ympäröimänä. Kotona tapahtuva tutustumiskäynti antoi kasvattajille arvokasta tietoa lapsen vuorovaikutuksesta omassa kasvuympäristössä vanhempien ja sisarustensa kanssa.

”Vuorovaikutussuhteen syntyminen helpottuu ja henkilökunta tuntee/tietää lapsen kiinnostuksen kohteita hänen tullessa hoitoon ja näin henkilökunnan on helpompi luoda suhdetta lapseen.” (H12)

Vastaajista viisi suhtautui empivästi siihen, miten tutustumiskäynnit ovat vaikuttaneet vuorovaikutuksen syntyyn, sillä heillä ei ollut omakohtaista kokemusta. Vastaajat uskoivat tutustumiskäyntien vaikuttavan positiivisesti vuorovaikutussuhteen syntyyn.

”Uskon sen edesauttavan ja nopeuttavan, luottamuksellisen ja turvallisen vuorovaikutussuhteen syntymiseen.” (H10)

”Uskon, että lapsen ja aikuisen suhde on läheisempi ja lämpimämpi.” (H14)

Empivästi suhtautunut vastaaja nosti esiin tutustumiskäynneillä saatujen kokemusten ja tiedon jakamisen tärkeyden muiden kasvattajien kesken. Kasvattajien kesken jaettujen kokemusten nähtiin vaikuttavan positiivisesti vuorovaikutussuhteen syntyyn, myös muiden kasvattajien ja lapsen kesken. Tähän vaikutti kuitenkin oleellisesti se, ehdittiinkö kokemuksia jakaa ennen lapsen päivähoiton aloitusta. Jaettujen kokemusten myötä kasvattajat kokivat vuorovaikutussuhteen syntymisen helpottuvan lapsen kanssa, kun he tiesivät

lapsen kiinnostuksen kohteita. Yksi vastaaja suhtautui kysymykseen varauksellisesti jättäen vastaamatta kysymykseen.

Kysyttäessä kokevatko vastaajat tutustuvansa lapseen paremmin tutustumiskäynnillä, vastaajista yksitoista vastasi myönteisesti. Vastaajat kokivat tutustuneensa lapseen paremmin tutustumiskäynnin avulla. Kotona lapsi oli omassa turvallisessa ympäristössään, jolloin hän ei mahdollisesti jännittänyt yhtäläillä uuden kasvattajan kohtaamista. Lapsen uskottiin olevan enemmän oma itsensä. Tutustumiskäynti toimi lapsen ja kasvattajan ensimmäisenä yhteisenä kokemuksena, johon he pystyvät palaamaan varsinaisen päivähoiton aloituksen yhteydessä. Tutkimukseen osallistuneet uskovat, että monelle lapselle tutustumiskäynti oli ehdottoman tärkeä.

Tutustumiskäynnin aikana lapsen oli luontevampaa osoittaa kasvattajalle omia kiinnostuksen kohteitaan haluamassaan tahdissa, kuten oman huoneensa ja lelunsa. Kasvattajalla oli aikaa olla lapsen kanssa kahden, keskittyä lapseen, jakamatta huomiota muille lapsille. Kasvattaja pystyi havainnoimaan, tarkkailemaan ja seuraamaan lapsen kehitystasoa ja leikkejä.

”Kun näkee lapsen omassa kodissaan, hänestä oppii paljon, lapsi on ehkä enemmän oma itsensä.” (H 14)

”...Lapsen tutut tavarat ja tuttu ympäristö helpottaa lapseen tutustumista.” (H 8)

Tutkimukseen vastanneista neljä suhtautui kysymykseen empivästi, sillä heillä ollut omakohtaisia kokemuksia tutustumiskäynneistä. He uskoivat tutustuvansa lapseen paremmin lapselle tutussa ja turvallisessa ympäristössä, jossa ainoana muuttujana oli tutustumiskäynnille tullut kasvattaja. Kotona ollessaan lapsen uskottiin olevan vastaanottavaisempi sekä jännittävän vähemmän vierasta kasvattajaa. Yksi vastanneista suhtautui tutustumiskäynneihin varauksellisesti kertoen, ettei hän ole ollut tutustumiskäynneillä.

”Uskoisin, silloin näet lapsen kotioloissa omana itsenään, hän saattaa olla vastaanottavaisempi ja jännittää vähemmän. Kotioloissa ehkä ei ole ”häiriötekijöitä” ja voi rauhassa tutustua lapseen hänelle tutuissa oloissa.” (H 10)

6.2 Henkilöstön näkemys tutustumiskäynneistä vanhempien näkökulmasta

Kyselylomakkeen toisessa aihealueessa tutkittiin henkilöstön näkemyksiä tutustumiskäynneistä vanhempien näkökulmasta. Kysyttäessä vanhempien suhtautumista tutustumiskäynnteihin, herätti se vastaajissa kahdenlaisia tuntemuksia. Puolet vastaajista koki yleisesti ottaen vanhempien suhtautuvan tutustumiskäynnteihin myönteisesti ja avoimin mielin. Toisaalta puolet vastaajista koki vanhempien suhtautumisen olleen toisinaan hieman epävarmaa ja jännittynyttä.

”Jännittävät päiväkodin työntekijän tuloa kotiinsa, mutta jälkeinpäin kaikki ovat olleet tyytyväisiä ja kokeneet käytännön hyväksi.” (H 12)

Kaikilta vanhemmilta, joilta oli aloituskeskustelun yhteydessä kysytty lupa tutustumiskäynnille perheen kotiin, vastaus oli ollut myönteinen. Vastaajien mielestä varhaiskasvatushenkilöstön tuleekin ”kaupata” vanhemmille käyntiä oikealla tavalla, jotta vanhemmat osaavat nähdä käynnin merkityksen lapsen etuna. Vanhemmat ovat osanneetkin arvostaa kasvattajien vaivannäköä, kun ”henkilöstö viitsii tulla kotiin kaiken kiireensä keskellä.” (H 9)

Kysyttäessä, miten vanhemmat olivat ottaneet tutustumiskäynnillä kasvattajat vastaan, kahdeksan vastaajaa suhtautui asiaan myönteisesti. Vastaajien mukaan vanhemmat olivat ottaneet kasvattajat vastaan avoimesti ja positiivisin mielin. Aloituskeskustelun myötä vanhemmat olivat tietoisia tutustumiskäynnin tarkoituksesta. Tutustumiskäynnillä kasvattajan tarkoituksena oli tutustua nimenomaan lapseen, eikä keskustella ja kahvitella vanhempien kanssa. Vanhemmat olivat antaneet kasvattajille tilaa tutustua lapseen sekä kahdenkeskistä aikaa. Kasvattajien mielestä vanhemmat olivat nähneet tutustumiskäynnin merkityksellisenä ja arvokkaana lapsen kannalta. Niiden vanhempien kohdalla, joiden suhtautuminen oli ensin ollut epävarmaa ja jännittynyttä, olivat jälkikäteen olleet tyytyväisiä ja kokeneet tutustumiskäynnin myönteisenä työmenetelmänä.

”Luulin vanhempien kokevan tutustumiskäynnin ”kyttämisenä”, mutta ovatkin ottaneet minut mielellään kotiinsa ”kylään”. Ovat osanneet ajatella lapsen etua...” (H 8)

Tutustumiskäynnin koettiin antavan vanhemmille osoituksen siitä, että ollaan aidosti kiinnostuneita lapsesta. Tutustumiskäynnin myötä vanhemmat huomasivat, että heidän lapsensa oli tärkeä kasvattajille alusta saakka. Vanhempien koettiin saavan arvokasta tietoa kasvattajan tavasta toimia lapsen kanssa sekä siitä, millainen ihminen lasta hoitaa ja kasvattaa. Vanhemman tuleekin voida luottaa siihen, että lapsi on asiantuntevassa hoidossa.

Vastauksista nousi esiin myös vastaajien empivä suhtautuminen siihen, miten vanhemmat ovat ottaneet kasvattajat vastaan tutustumiskäynneillä. Kotona tehtävissä tutustumiskäynneissä nähtiin olevan haastetta erityisesti siinä, että koti on perheen yksityistä aluetta. Vastajat kokivat, että vanhemmat saattavat kokea haasteelliseksi vieraan ihmisen päästämisen niin lähelle niin avoimesti. Tämän vuoksi kotona tehtävä tutustumiskäynti tulee aina toteuttaa kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti perhettä kuulevalla, kunnioittavalla, luottamusta ja dialogisuutta rakentavalla tavalla (Kaskela ja Kronqvist 2007, 12).

Vastaaajista kuusi, jotka eivät olleet käyneet tutustumiskäynnillä, suhtautuivat asiaan empivästi. Vastajat olivat kuulleet muilta kasvattajilta suurimmaksi osaksi positiivista palautetta vanhempien suhtautumisesta ja siitä, miten vanhemmat olivat ottaneet kasvattajat vastaan tutustumiskäynneillä. Toisaalta yksi vastaaja oli kuullut muilta kasvattajilta myös vanhempien suhtautuneen tutustumiskäynteihin vaihtelevasti.

”Osa varmasti varauksella – astumme henkilökohtaiselle alueelle, heidän kotiinsa. Osa perheitä varmasti innoissaan ”päiväkodin työntekijä haluaa oikeasti tutustua lapseeni kunnolla”.” (H 14)

Kaksi tutkimukseen vastannutta, jolla ei myöskään ollut omakohtaista kokemusta siitä, miten vanhemmat olivat ottaneet kasvattajat vastaan tutustumiskäynneillä, suhtautuivat varauksellisesti. Toinen varauksellisesti vastanneista kertoi, ettei hänellä ole omakohtaisia kokemuksia asiasta. Toinen vastaaja ei vastannut kysymykseen.

Vastauksista kävi ilmi, että kotiin tehdyt tutustumiskäynnit olivat ennestään tuttuja aiemmilta työvuosilta. Vastaaja, jolla ei ollut kokemusta tänä vuonna toteutetuista tutustumiskäynneistä, uskoi vanhempien olevan nykyisin avoimempia tutustumiskäyntien suhteen. Vastaaja uskoi vanhempien elämäntilanteen vaikuttavan suhtautumiseen.

Tutustumiskäynnin tarkoituksena lapsen tutustumisen lisäksi oli luoda pohjaa vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön väliselle suhteelle. Kysyttäessä tutustumiskäynnin vaikutusta luottamuksen muodostumiseen kasvattajien välillä, suurin osa vastaajista koki tutustumiskäynnin vaikuttavan myönteisesti kasvatuskumppanuussuhteen vahvistumiseen.

Vastaajista kymmenen koki tutustumiskäynnin myönteisesti helpottavan luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen syntyä kasvattajien välillä. Luottamus ja yhteistyö ovat toisistaan riippuvaisia, sillä luottamus lisää yhteistyötä ja yhteistyö vahvistaa luottamusta (Luttinen 2010, 30). Tutustumiskäynti antoi vanhemmille kokemuksen siitä, että hänen lapsensa on tärkeä. Vanhemmat näkivät tämän aitona kiinnostuksenosoituksena.

”Arvostus ”vaivannäöstä” todistaa, että olemme tosissamme ja helpottaa siten suhteen rakentumista. Aito kiinnostus.” (H 9)

Tutustumiskäynnin avulla rakennetun luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen nähtiin helpottavan kasvatuskeskusteluja, joissa annetaan tilaa asioille, jotka ovat lapselle ja hänen vanhemmilleen tärkeitä. Se nähtiin helpottavana elementtinä vaikeiden asioiden esille otossa. Kasvatuskeskustelut saattoivat olla osana varhaista puuttumista ja puheeksi ottamista riskitilanteissa, sekä tuen tarjoamista silloin, jos huolta lapsesta ilmenee.

”Helpompi puhua vaikeistakin asioista, kun ollaan ”tutumpia”. Vanhemmille tärkeää nähdä, miten hoitaja hänen lapsensa kanssa toimii/tulee juttuun. Helpompi varmasti luottaa hoitajaan, kun on omin silmin nähnyt, että lapsi hyväksyy tämän.” (H 8)

Empivää suhtautumista vastaajien keskuudessa oli aistittavissa neljän kohdalla. Pääsääntöisesti he uskoivat, että tutustumiskäynti edesauttaa luottamuksen syntyä. Vastaajista varauksellisesti suhtautui kaksi vastaajaa. Varauksellisesti

suhtautunut vastaaja kertoi, että hänen on vaikea sanoa, onko tutustumiskäynnillä merkitystä luottamuksen syntyyn. Toinen vastaaja ei vastannut kysymykseen.

6.3 Henkilöstön näkemys tutustumiskäynneistä

Kyselylomakkeen kolmannessa aihealueessa tutkittiin henkilöstön näkemyksiä tutustumiskäynneistä sekä siihen liittyvistä toimista. Kysyttäessä saiko koulutusta tutustumiskäyntien tekoon, vastaajista kaksitoista kertoi saaneensa koulutusta. Myönteisesti vastanneet kertoivat koulutuksen olleen muutaman tunnin mittainen perehdytystilaisuus, johon sisältyi yleistä tietoa tutustumiskäynnin sisällöstä sekä sen suunnitteluun ja dokumentointiin liittyvistä toimista. Perehdytystilaisuudessa käytiin läpi myös lapsen ja vanhempien välisen vuorovaikutussuhteen havainnointia.

”Kyllä meitä ohjattiin, miten toimia lasten ja vanhempien kanssa.”
(H 4)

”Sain muutaman tunnin ”pienryhmäinfon”. Hyvä tilaisuus.” (H 6)

Vastaajista neljä suhtautui koulutuksen saantiin varauksellisesti. Kaksi vastaajaa kertoi, etteivät he olleet osallistuneet perehdytystilaisuuteen. Tähän olivat syynä olleet henkilökohtaiset esteet. Vastaajista yksi koki saaneensa melko vähän tietoa tutustumiskäynnistä. Yksi vastaajista jätti vastaamatta kysymykseen.

Kysyttäessä tutustumiskäyntien suunnittelusta, vastaukset erosivat toisistaan. Vastaajista kaksi suhtautui tutustumiskäyntien suunnitteluun myönteisesti. Vastaajat kertoivat käyvänsä läpi vanhempien täyttämän aloituskeskustelulomakkeen, tutustuakseen lapseen etukäteen. Vastaajat kertoivat myös muistelevansa, mitä asioita heidän tuli havainnoida tutustumiskäynnillä.

”Yritän valmistautua käymällä alkukeskustelulomakkeen, jonka vanhemmat ovat täyttäneet, tutustuakseni lapseen etukäteen. Opettelen lapsen nimen ja iän ja tarvittaessa kertaan ikäkauden kehitysvaiheet/osaamisalueet.” (H 12)

Vastaajista kahdeksan suhtautui tutustumiskäyntien suunnitteluun empivästi. Vastaajat kertoivat käyneensä mielessään läpi tutustumiskäynnin sisältöä ja lapsen tietoja, mutta eivät varsinaisesti suunnitelleet käyntiä. Tutustumiskäynnin suunnittelun sisällön uskottiin riippuvan lapsesta ja aloituskeskustelussa saaduista tiedoista.

”En varsinaisesti suunnittele. Hiukan mietin ennalta, ja otan tiedot lapsesta, ne ns. opettelen.” (H 2)

Empivästi suhtautuneista vastaajista ne, joilla ei vielä ollut kokemusta tutustumiskäynnille menosta, uskoivat suunnittelevansa tutustumiskäyntiä ennalta, ottaen selvää lapsesta ja perheestä. Vastaajat uskoivat pohtivansa ennalta, mitä lapsen kanssa tekisi, mitkä ovat keskeisiä keskusteltavia asioita, miten lapselle puhuu ja miten lasta lähestyy. Vastaajat kertoivat myös käyvänsä mahdollisesti mielessään läpi millaisista leikeistä, ja peleistä kyseinen lapsi voisi pitää.

”Tulee varmasti käytyä mielessä vähän lapsen ikä ja perhekuviot. Millaisista leikeistä, peleistä kyseinen lapsi voisi pitää (ikä, onko tyttö/poika ym.).” (H 3)

”Jos sellainen minulle tulee vastaan, niin totta kai otan selvää lapsesta ja vanhemmista.” (H 4)

Vastaajista kuusi suhtautui tutustumiskäyntien suunnitteluun varauksellisesti. Yksi vastaajista kertoi, ettei suunnittele tutustumiskäyntiä ennalta, vaan toimii tilanteen vaatimalla tavalla. Kahdesta muusta varauksellisesti suhtautuneesta vastaajasta toinen kertoi, ettei tee tutustumiskäyntejä ja toinen, ettei hänellä ole vielä kokemusta. Vastaajista kolme jätti vastaamatta kysymykseen.

Kysyttäessä tutustumiskäynnin sisällöstä vastaajista neljätoista vastasi kysymykseen myönteisesti. Tutustumiskäynnin tarkoituksena oli vastaajien mielestä tutustua ensisijaisesti lapseen ja viettää aikaa lapsen kanssa kaksin. Tutustuminen lapseen tapahtui lapsen kanssa leikkien, pelaten, hänen rakkaisiin tavaroihin tutustuen tai satua yhdessä lukien. Lapsen omia tuttuja leluja apuna käyttäen oli yleensä helppo tutustua lapseen sekä kertoa päivähoidosta lapselle. Leikkien ja pelien ohella kasvattaja pystyi samalla

tekemään havaintoja lapsesta. Tutustumisessa tuli kuitenkin huomioida lapsen ikä. Isommat lapset uskalsivat rohkeammin viettää aikaa kasvattajan kanssa kahden, kun taas pienemmät lapset olivat vanhempien kanssa. Varsinkin isommille lapsille kasvattaja pystyi leikkien ohella kertomaan päivähoidosta.

”Tutustumista lapseen hänen kotonaan jutellen, leikkien, pelaillen. Riippuu paljon lapsen iästä. Voidaan lukea satu myös.”(H 12)

”Lapsen kanssa juttelua/kirjan lukemista tai pelaamista. Lapsen ikä huomioiden. Pienet lapset ovat vanhempien kanssa.” (H 1)

Toisaalta vastaajien mielestä tutustumiskäynti vahvisti vanhempien ja kasvattajan välistä luottamusta, koska tutustumiskäyntiin saattoi toisinaan kuulua vanhemman kanssa keskustelemista. Pienemmän lapsen kohdalla tutustumista ei voitu aloittaa kirjan tai pelin kautta. Kasvattaja kertoikin tutustumiskäynnillä pienemmän lapsen luona ollessaan, istuneensa lattialla lapsen ”saatavilla” yhdessä vanhempien kanssa ja samalla ottaneen kontaktia lapseen. Joskus vanhemmat olivat halunneet ehdottomasti tarjota kasvattajalle kahvit. Kasvattaja oli silloin saattanut suostua, koska oli kokenut epäkohteliaaksi kieltäytyä. Koko perhe oli silloin ollut yhdessä pöydän ääressä. Kasvattaja oli nähnyt sen hyväksi tavaksi tutustua.

Kysyttäessä käytetäänkö tutustumiskäynnin aikana työmenetelmiä, lapsen havainnointi nostettiin työmenetelmistä esiin. Tutustumiskäynnin aikana havainnoitiin niin lasta, kuin lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. Tutustumiskäynnin aikana käytetyistä työmenetelmistä mainittiin myös aikuisen läsnäolo, kuunteleminen, keskustelu, leikki sekä pelaaminen. Tutustumiskäynnillä oli tarkoitus toimia lapsen toiveiden mukaan, jolloin syntyi paras käsitys lapsesta.

”Kyllä. Havainnoin lasta ja lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. Työmenetelmä: havainnointi, kuunteleminen, keskustelu, leikki, pelaaminen.” (H 12)

”Kyllä, tutustumiskäynneillä toimitaan lapsen toiveiden mukaan, silloin syntyy paras käsitys lapsesta. Tarkoitus, että vapaata toimintaa ja toisiinsa tutustumista. (H 3)

Tutkimuksessa ilmeni, että vastaajista vain muutamat suhtautuivat työmenetelmien käyttöön tutustumiskäynnin aikana myönteisesti. Vastaajista viisi oli sitä mieltä, että tutustumiskäynnin aikana käytetään mainittuja työmenetelmiä. Vastaajista yksitoista suhtautui tutustumiskäynnin aikana käytettyihin työmenetelmiin varauksellisesti. Työmenetelmien käytön ajateltiin riippuvan lapsesta ja siitä, mistä lapsi mahdollisesti oli kiinnostunut. Yksi vastaajista vastasi, ettei tutustumiskäynnillä käytetä työmenetelmiä. Kahdeksan vastaajaa ei vastannut kysymykseen.

Kysyttäessä tutustumiskäynnin vaikutuksesta päivähoiton arkeen, jakoi se vastaajien keskuudessa mielipiteitä. Tutkimukseen vastanneista kahdeksan olivat sitä mieltä, etteivät tutustumiskäynnit olleet muuttaneet päivähoiton arkea merkittävästi. Nämä myönteisesti suhtautuneet vastaajat olivat sitä mieltä, että tutustumiskäynnit oli saatu sovittua sellaisiin ajankohtiin, jotka eivät rasittaneet ryhmää tai häirinneet ryhmän toimintaa. Kalenteriin ylös merkityt tutustumiskäyntien ajankohdat olivat välttäneet päällekkäisyydet. Sen avulla oli pystytty varmistamaan muun henkilöstön riittävä määrä.

Vastaajista kuusi suhtautui asiaan empivästi. Tutustumiskäynnit olivat kuuden vastaajan mielestä vaikuttaneet päivähoiton arkeen siten, että henkilöstö oli saattanut joutua tekemään työvuorojen vaihdoksia. Työvuorojen vaihdokset olivat enemmän muuttaneet Vuoropäiväkodin arkea, jossa työtä tehdään kolmessa vuorossa. Vuorotyön vuoksi tutustumiskäynnit olivat vaatineet välillä järjestelyä. Tutustumiskäynnit oli pyritty sijoittamaan päiviin, jolloin päivähoitossa oli vähemmän lapsia. Tutustumiskäyntien toteuttaminen oli vaatinut henkilöstöltä joustavuutta.

Päivähoiton ja perheen aikataulujen yhteensovittaminen saattoi asettaa haasteita. Aikataulua sovittaessa oli otettava huomioon, ettei muu henkilöstö ollut pulassa päivähoitossa. Kasvattajan ollessa tutustumiskäynnillä, päivähoitossa oli saatettu tehdä muutoksi päivän ohjelmaan. Päivän ohjelma oli sovitettu tutustumiskäynnillä olevan kasvattajan mukaan.

”Tutustumiskäynnit aiheuttavat välillä hieman järjestelyä, mutta ne pyritään sijoittamaan sellaisiin päiviin kun lapsia on vähemmän hoidossa.” (H 12)

”Täytyy sumplia milloin pääse menemään, sopimaan yhteen päiväkodin sekä perheen aikatauluun, ettei muut ole pulassa päiväkodissa. Mutta ei ole muodostunut ongelmaksi, hyvin saatu sopimaan.” (H 7)

Tutustumiskäyntien aiheuttamiin muutoksiin päivähoitoon arjessa oli suhtauduttu myös varauksellisesti. Tutkimukseen vastanneista yksi ei ollut ottanut kantaa, ovatko tutustumiskäynnit muuttaneet päivähoitoon arkea. Toinen varauksellisesti suhtautunut vastaaja taas ei osannut sanoa. Vastaaja ei ollut läsnä, silloin kun tutustumiskäyntejä oli tehty.

Kysyttäessä, onko tutustumiskäynnit saatu sijoitettua työaikaan, oli tutustumiskäynnit saatu sijoitettua työaikaan vaihtelevasti. Vastaajista viisi suhtautui asiaan myönteisesti, kokien saaneensa tutustumiskäynnit sijoitettua työaikaan. Tutustumiskäyntien järjestäminen oli vaatinut päivähoitossa joustavuutta ja muiden ryhmien auttamista. Usein tutustumiskäynnit oli saatu sijoitettua, joko aamupäivään tai joissakin tapauksissa iltapäivään viimeiseksi. Päivälevon aikana oli usein löytynyt mahdollisuus tutustumiskäynnille menoon.

Kuusi vastaajaa suhtautui asiaan empivästi. Vastaajat olivat saaneet tutustumiskäynnit sijoitettua melko hyvin työajan puitteisiin. Työajan ylitys oli tapahtunut kerran. Vanhempien työaikojen mainittiin vaikuttavan tutustumiskäyntien ajankohtaan. Vastaajista ne, jotka eivät olleet tehneet tutustumiskäyntejä, uskoivat sen järjestyvän. Vastaajat olivat kuulleet, että ne, jotka olivat tutustumiskäynneillä olleet, olivat saaneet tutustumiskäynnit sijoitettua työaikaan.

”Lähes aina kyllä, joko aamupäivään tai joissakin tapauksissa iltapäivään viimeiseksi.” (H12)

Vastaajista viisi suhtautuivat asiaan varauksellisesti. Vastaajista yksi mainitsi, ettei tutustumiskäyntejä ole aina saatu sijoitettua työaikaan. Neljä vastaajista jätti vastaamatta kysymykseen kokonaan.

Kysyttäessä, ketkä päiväkodista lähtevät tutustumiskäynneille, Ruonan päiväkodista lähti etukäteen nimetty vastuukasvattaja, joka oli nimetty lapselle päivähoitopaikan varmistuttua. Ruonan päiväkodin henkilöstö oli yhtä mieltä asiasta. Ruonan päiväkodissa pääasiassa vakituinen henkilöstö toimi vastuukasvattajina ja toteutti tutustumiskäynnit. Näin varmistettiin vuorovaikutuksen jatkuvuus lapsen ja perheiden kanssa.

”Aina lapsen vastuukasvattaja. Vuorovaikutussuhde alkaa tutustumiskäynnistä lähtien. Mukavaa kun vanhemmillakin on päiväkodissa jo sitten entuudestaan yksi ”luottohenkilö”.” (H 3)

Vuoropäiväkodissa taas lastentarhanopettajan kertoman mukaan tutustumiskäynnit olivat toistaiseksi olleet hänen vastuullaan, sillä muut tekevät vuorotyötä. Toisaalta tutkimukseen vastanneiden vastaukset erosivat toisistaan huomattavasti. Kaksi vastaajista kertoi, että mahdollisuuksien mukaan vastuukasvattaja teki tutustumiskäynnin. Kaksi vastaajaa uskoi, että tulevaisuudessa jokainen vuorollaan. Yksi vastaajista kertoi taas, että vakituinen henkilöstö teki tutustumiskäynnit.

Kysyttäessä, miten vastaajat ovat kokeneet koosteen kirjoittamisen tutustumiskäyntien jälkeen, koosteen kirjoittaminen koettiin suurimmaksi osaksi varauksellisesti. Vastaajista kahdeksan jätti vastaamatta kysymykseen. Yksi vastaajista ajatteli koosteen kirjoittamisen olevan työlästä ja toinen mainitsi, ettei tällaista ole ollut.

”Sille on usein vaikeaa löytää aikaa, kun arki päiväkodissa pyörii tutustumiskäynneistä huolimatta.” (H 12)

Loput kuusi vastaajaa suhtautui koosteen kirjoittamiseen empivästi. Koosteen kirjoittamiselle oli vaikeaa löytää aikaa varsinkin vuoropäiväkodin arjessa. Tästä syystä kirjoittaminen saattoi unohtua. Koosteen kirjoittaminen koettiin kuitenkin olevan suhteellisen helppoa ja sen uskottiin onnistuvan. Yksi vastaajista mainitsi olleensa 1-vuotiaan lapsen luona tutustumiskäynnillä, jossa sanallista vuorovaikutusta lapsen kanssa ei vielä ollut. Tästä kyseisestä käynnistä kasvattaja ei ollut kirjoittanut koostetta.

Kysyttäessä, miten tutustumiskäynnit koettiin työmenetelmänä, vastaajat kokivat asian eri tavoin. Kahdeksan vastaajaa suhtautui tutustumiskäynneihin työmenetelmänä myönteisesti. Nämä vastaajat kokivat tutustumiskäynnit mielenkiintoisena työmenetelmänä. Tutustumiskäynnit koettiin hyvänä menetelmänä tutustua lapseen ja perheeseen. Sen avulla annettiin lapselle mahdollisuus tutustua kasvattajaan. Se loi alun tulevalle vuorovaikutussuhteelle lapsen ja kasvattajan välille. Tämä mahdollisuus koettiin ainakin pienten lasten kohdalla ehdottoman tärkeänä.

”Koen ne hyvinä menetelminä tutustua lapseen ja varsinkin lapsen minuun. En koe sitä ylimääräisenä työnä vaan helpottavana menetelmänä omaan työhöni.” (H 16)

Vastaajista neljä suhtautui työmenetelmään empivästi. Vastaajien mukaan työmenetelmä tuntui aluksi työläältä ja aikaa vievältä. Työmenetelmä nähtiin kuitenkin toimivana, kun se vain ehtisi muokkautua tavaksi. Ensimmäiset tutustumiskäynnit ajateltiin olevan monille jännittäviä tilanteita.

”Aluksi tuntui oudolta ja työläältä ajatukselta. Kokemus oli kyllä aivan muuta. Hyvä menetelmä tutustua lapseen ja luoda luottamusta.” (H 2)

Vastaajista neljä suhtautui asiaan varauksellisesti. Varauksellisesti suhtautuneista vastaajista kaksi uskoi työmenetelmän hyödyttävän kaikkia osapuolia ainakin jossain määrin. Kahdesta muusta vastaajasta toinen koki työmenetelmän hankalana järjestää. Kun taas toinen vastaaja, vastaajan sanoihin viitaten, ei itse ollut oikein varma.

Kysyttäessä, miltä tutustumiskäynnille meno oli tuntunut, vastanneista kahdeksan koki tutustumiskäynneille menon myönteisenä asiana. Vastaajat kokivat tutustumiskäynneille menon luontevana ja mukavana sekä myönteisesti jännittävänä työmenetelmänä. Aluksi tutustumiskäynneille meno oli tuntunut epämiellyttävältä ajatukselta, mutta vastaajien näkökulma oli muuttunut. Vastaajat totesivat, että tutustumiskäynneille meneminen oli ollut helppoa ja mukavaa. Muutamat vastaajista odottivat innolla tutustumiskäynnille menoa.

”Kun tietää mitä se sisältää, niin voi luottavaisin mielin mennä.” (H 4)

”Ihan luontevalta. Antaa todella paljon hyödyllistä tietoa uudesta lapsesta.” (H 12)

Empivästi tutustumiskäynneille menoon suhtautui kolme vastaajaa. Kaksi vastaajaa koki tutustumiskäynneille menon ihan hyvänä menetelmänä, mutta he myönsivät jännittävänsä aina tutustumiskäynnille menoa. Yksi vastaajista epäili jännittävänsä aluksi tutustumiskäynnille menoa. Vastaaja mainitsikin, että hänen täytyy ensin oppia luottamaan itseensä.

Tutkimukseen vastanneista viisi suhtautui tutustumiskäynneille menoon varauksellisesti. Varauksellisesti tutustumiskäynnille menoon suhtautunut vastaaja mainitsi olevansa vähän arka menemään tutustumiskäynnille. Kolme vastaajaa jätti vastaamatta kysymykseen. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, ettei tutustumiskäynneille menemisestä pidetty. Lisäksi tutkimuksesta nousi esiin, että tutustumiskäyntejä oli tehty jo aikaisemmin useita vuosia sitten. Tutustumiskäynnit olivat silloin kantaneet nimeä kotikäynti.

Tutkimuksen myötä tuli esiin kehittämissuositus tutustumiskäyntien toteuttamisesta tulevaisuudessa. Ennen päivähoiton aloitusta tutustumiskäyntiä parempana vaihtoehtona nähtiin, että vanhemmat järjestäisivät aikaa tutustumiselle päivähoitoon. Tutustumiselle varatavan ajan pituudeksi ehdotettiin kahta viikkoa. Sinä aikana vanhemmat kävisivät lapsen kanssa päivähoitossa tutustumassa eri aikoihin ja eri toiminnoissa ennen hoidon alkua. Päivähoitoon tutustumisen aikana olisi ainakin yksi tuttu kasvattaja läsnä, jolloin uusi ympäristö tulisi lapselle tutuksi. Tutustumiskäynnin kotiin voitaisiin järjestää myöhemmässä vaiheessa, kuten esimerkiksi kahden kuukauden kuluttua hoidon aloittamisesta.

Kysyttäessä, haluatko jatkaa tutustumiskäynneille menoa tulevaisuudessa, vastanneista seitsemän suhtautui tutustumiskäynneille menoon tulevaisuudessa myönteisesti. He halusivat jatkaa tutustumiskäynneille menoa. Vastaajat pitivät tutustumiskäyntiä hyvänä työmenetelmänä. Toisaalta vastaajista kolme suhtautui tutustumiskäyntien toteuttamiseen empivästi, koska heillä ei ollut vielä omakohtaista kokemusta. Vastaajat kuitenkin odottivat innolla pääsevänsä

tutustumiskäynnille. Yksi vastaajista ei nähnyt työmenetelmän jatkamiselle mitään estettä.

”Kyllä vain, hyvä käytäntö” (H 3)

”Haluan ottaa sen jatkossakin käyttöön.” (H 15)

Varauksellisesti tutustumiskäynteihin suhtautui kuusi vastaajaa. Vastauksista nousi esiin, ettei tutustumiskäynneille menoa haluttu jatkaa tulevaisuudessa tai kysymykseen ei osattu vastata. Näistä vastaajista neljä jätti vastaamatta kysymykseen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

7.1 Yhteenveto keskeisistä tuloksista

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Ruonan päiväkodin ja Vuoropäiväkodin varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä tutustumiskäynneistä lapsen päivähoiton aloitusvaiheessa. Tutkimuksen jakautui kolmeen tutkimustehtävään. Tavoitteena oli selvittää tutustumiskäyntien merkitystä lapselle päivähoiton aloitusvaiheessa varhaiskasvatushenkilöstön näkökulmasta. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatushenkilöstön näkökulmia uuden työmenetelmän käyttöönotosta sekä sen niiden vaikutuksesta päivähoiton arkeen. Tutkimukseen osallistui kuusitoista kasvattajaa, joista yhdeksän oli tehnyt tutustumiskäynnin lapsen kotiin. Loput tutkimukseen osallistuneet vastasivat kyselyyn omien näkemysten mukaan, ilman henkilökohtaista kokemusta tutustumiskäynneistä.

Tutkimustulokset osoittivat, että kotiin järjestettävän tutustumiskäynnin tarkoituksena oli tukea lapsen hyvää päivähoiton aloitusta. Tutkittavien mielestä tutustumiskäynti vaikutti myönteisesti lapsen päivähoiton aloitukseen. Samaa mieltä olivat myös tutkittavat, joilla ei ollut omakohtaista kokemusta tutustumiskäynneistä. Tutustumiskäynnin aikana tulevan kasvattajan luoma suhde nähtiin kannattelevan lasta uuteen päivähoitopaikkaan tullessa, kuten

Kaskela ja Kekkonenkin toteavat (24). Kasvattajan ja lapsen välinen suhde toimi lapsen tukena ja turvana ensimmäisestä päivästä alkaen. Kasvattajan läsnäolo antoi lapselle turvallisen olon. Hänen avulla lapsen oli luontevampaa lähteä tutustumaan päivähoitoympäristöön ja lapsiryhmään.

Tutkittavien mielestä tutustumiskäynti antoi lapselle mahdollisuuden tutustua uuteen kasvattajaan omassa kasvuympäristössä. Kuten Kaskela ja Kekkonen (2005, 42) mainitsevat, koti nähdään lapselle turvallisenä paikkana tutustua uuteen aikuiseen. Tutkimustulosten mukaan tutustuminen tapahtui lapsen kanssa leikkien, pelaten ja hänen tavaroihin tutustuen. Lapsen oli helpompi ryhtyä vuorovaikutukseen kasvattajan kanssa kahdenkeskisen rauhallisen hetken sekä yhdessä tekemisen avulla. Kasvattaja auttaa lasta tutustumaan itseensä tavalla, joka soveltuu lapsen ikä- ja kehityskauteen ja yksilölliseen persoonallisuuteen. Tutustuminen tapahtuu lapsen tarpeista käsin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 107.)

Tutkimustulosten mukaan varhaiskasvatushenkilöstö koki tutustuvansa lapseen paremmin lapsen omassa kasvuympäristössä. Sen nähtiin antavan arvokasta tietoa lapsen tavasta toimia omassa kasvuympäristössä. Kasvattajalla oli aikaa keskittyä lapseen, havainnoida, tarkkailla sekä seurata lasta. Kuten Kaskela ja Kekkonen (2006, 42) mainitsevat, kasvattaja saa tutustumiskäynnin aikana tietoa lapsen toiminnasta omassa kasvuympäristössään. Tämä tietämys auttoi kasvattajaa toimimaan tarkoituksenmukaisella tavalla vastaanottaessa lasta päivähoitoon.

Kotiin järjestettävällä tutustumiskäynnillä luotiin pohjaa vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön väliselle suhteelle. Tutkimustulosten mukaan tutustumiskäynti nähtiin kasvatuskumppanuutta syventävänä työmenetelmänä. Tutustumiskäynti antoi vanhemmille kokemuksen siitä, että heidän lapsensa on tärkeä kasvattajalle alusta asti. Sen avulla vanhemmat saivat arvokasta tietoa kasvattajan tavasta toimia lapsen kanssa, sekä siitä, millainen ihminen lasta hoitaa ja kasvattaa. Kuten Kaskela ja Kekkonen (2006, 36) mainitsevat että, vanhempien luottamus varhaiskasvatushenkilöstöä kohtaan rakentuu siitä,

miten kasvattaja hoitaa lasta, suhtautuu lapseen, sekä välittää tietämystään ja tuntoisuuttaan lapsesta.

Tutkimustuloksissa nousi esiin, että kaikki vanhemmat eivät aluksi suhtautuneet suopeasti kotiin järjestettävään tutustumiskäyntiin. Kouhia (2010, 43) tuo tutkimuksessaan esille, että vanhempien tulee tietää tutustumiskäynnin tarkoitus. Tämä edistää vanhempien positiivista suhtautumista käyntiin. Kasvattajat kokivat vanhempien suhtautumisen muuttuneen tutustumiskäynnin jälkeen. Vanhemmat näkivät tutustumiskäynnin merkityksellisenä ja arvokkaana lapsen kannalta. Kouhian (2010, 49) mukaan tämä antoi vanhemmille varmuutta päivähoiton aloituksen onnistumisesta.

Kasvattajat kokivat tutustumiskäynnin antavan paremman lähtökohdan luottamuksen syntymiselle. Tämän nähtiin helpottavan kasvatuskeskusteluja, joissa syvennetään kasvatuskumppanuussuhdetta. Koskelaisen ja Räsänen (2010, 43) tutkimustulosten mukaan kasvatuskeskusteluissa luotiin luottamuksellista ja toimivaa yhteistyösuhdetta.

Tutkimuksen tulosten mukaan tutustumiskäyntien vaikutukset päivähoiton arkeen, jakoivat vastaajien mielipiteitä. Noin puolet vastaajista koki, etteivät tutustumiskäynnit olleet muuttaneet päivähoiton arkea merkittävästi. Tutustumiskäynnit oli saatu sovittua sellaisiin ajankohtiin, jotka eivät olleet rasittaneet ryhmää tai häirinneet ryhmän toimintaa. Vastauksista nousi esiin, että tutustumiskäynnit olivat vaikuttaneet päivähoiton arkeen siten, että oli saattettu joutua tekemään työvuorojen vaihdoksia. Työvuorojen vaihdokset olivat enemmän muuttaneet Vuoropäiväkodin arkea, jossa työtä tehdään kolmessa vuorossa.

Tutustumiskäyntien sijoittaminen työaikaan oli vastaajien mielestä ollut vaihtelevaa. Tutustumiskäynnit oli saatu sijoitettua melko hyvin työajan puitteisiin, mutta järjestäminen oli vaatinut toisinaan joustavuutta. Vanhempien työaikojen mainittiin vaikuttavan tutustumiskäyntien toteuttamiseen.

Kasvattajien keskuudessa uuden työmenetelmänä käyttöönotto koettiin eri tavoin. Puolet vastaajista koki uuden työmenetelmän käyttöönoton myönteisesti.

Empivää asennetta aiheutti se, että työmenetelmä koettiin työläänä ja aikaa vievänä. Tähän saattoi vaikuttaa se, että työmenetelmä oli uusi ja juurtuminen osaksi arkityötä vie aikaa.

Tutkimustulosten mukaan tutustumiskäynneille meno koettiin myönteisenä asiana. Nämä vastaajat kokivat tutustumiskäynneille menon luontevana ja mukavana, mutta myönteisesti jännittävänä työmenetelmänä. Muutama vastaaja odotti innolla tutustumiskäynnille menoa. Vastaajien myönteinen asenne ja halu toteuttaa uutta työmenetelmää vahvistaa hankkeen merkitystä sekä kehittää päivähoiton aloitusta oikeaan suuntaan.

Tutkimustuloksista havaittiin työmenetelmää kohtaan empivää ja varauksellista suhtautumista. Tähän vaikutti kasvattajien jännittyneisyys ja arkuus. Tutustumiskäynnin avulla kasvattaja koki, miltä tuntuu luoda suhdetta uusiin ihmisiin vieraassa ympäristössä. Tätä itse koetun kautta saatua arvokasta tuntumaa kasvattaja voi käyttää luodessaan suhdetta lapseen ensimmäisten hoitopäivien aikana (Kaskela & Kekkonen 2006, 42).

Tutkimustuloksista havaittiin myönteinen suhtautuminen tutustumiskäynneille menoon tulevaisuudessa. Nämä vastaajat pitivät tutustumiskäyntiä hyvänä työmenetelmänä. Toisaalta oli havaittavissa myös empivää suhtautumista tutustumiskäynneille menoon. Tähän vaikutti merkittävästi se, ettei vastaajilla ollut vielä omakohtaista kokemusta. Nämä vastaajat kuitenkin odottivat innolla pääsevänsä tutustumiskäynnille. Yksi vastaajista ei halunnut jatkaa tutustumiskäynneille menoa tulevaisuudessa.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusta tehdessä on otettava huomioon monia erilaisia eettisiä kysymyksiä. Niiden mukaan toimiminen on tutkijan vastuulla. Tutkimukseen osallistuminen tulee aina olla vapaaehtoista. (Hirsjärvi ym. 2009, 23, 25.) Naantalinnon päivähoiton johtajan hyväksymänä tutkimus toteutettiin yhteistyössä päivähoiton esimiehen sekä Ruonan päiväkodin johtajan kanssa.

Päivähoidon esimies ja Ruonan päiväkodin johtaja välittivät varhaiskasvatushenkilöstölle alustavan tiedon toteutettavasta tutkimuksesta. Kyselylomakkeen mukana lähetetyssä saatekirjeessä (Liite 3) varhaiskasvatushenkilöstölle kerrottiin tarkemmin tutkimuksen sisällöstä, jolloin he saivat päättää osallistuvatko tutkimukseen.

Tutkimuksessa pyrittiin toimimaan eettisesti koko tutkimuksen ajan. Tutkimukseen osallistuneille annettiin mahdollisuus palauttaa kyselylomakkeet suljetuissa kirjekuorissa. Kyselylomakkeita käsiteltiin luottamuksellisesti, eivätkä vastaajat ole tunnistettavissa, eivätkä kyselylomakkeet ole ulkopuolisten luettavissa.

Tutkimukseen vastanneet numeroitiin satunnaiseen järjestykseen ja vastaajat nimettiin muotoon H1-H16. Kyselylomakkeissa tutkittavien taustatiedot selvitettiin, mutta tutkimuksesta ei käy ilmi vastaajien tarkempia taustatietoja. Tutkimuksessa tehtävä vertaileva tutkimus siitä, miten vastaajien taustatiedot ovat vaikuttaneet tutkittavaan asiaan, on vähäistä. Tarkemmasta vertailevasta tutkimuksesta olisi vastaajien taustatiedot saattaneet olla helpommin selvitettävissä. Tarkemmalla vertailevalla tutkimuksella ei myöskään nähty olevan tarvetta tutkimustulosten kannalta. Tutkittavien taustatiedoista on lueteltu tutkittavien ammatit satunnaisessa järjestyksessä siten, ettei siitä käy ilmi kummassa päiväkodissa kyseinen henkilö on työskennellyt.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on oleellista että tutkija on sitoutunut tutkimukseen (Tuomi & Sarajärvi 2002, 135). Tutkimusaihe koettiin tutkimuksen alusta alkaen mielenkiintoiseksi. Päivähoidon aloitusta tukevat tutustumiskäynnit olivat tutkijoille alkuun vieras työmenetelmä. Tutkimuksen myötä tietämys tutkittavasta aiheesta vahvistui. Tutkimuksen avulla saatiin tietoa kasvatuskumppanuuden rakentumisesta sekä tutustumiskäyntien merkityksestä päivähoidon aloitusvaiheessa.

Tutkimuksen luotettavuutta tarkastellaan validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Tutkimuksen validiteetilla eli tutkimuksen pätevyydellä tarkoitetaan aineistosta tehtyjen johtopäätösten luotettavuutta. Tutkimus on pätevä silloin, kun

tutkimuksessa on tutkittu sitä mitä on ollut tarkoituskin tutkia. (Colorado State University 2011.) Tutkimuksen validiteetti toteutuu silloin, kun tutkimuksella saadaan tietoa tarkastelun kohteena olevasta asiasta. Tutkimuksen validiteettia lisää monipuolinen aineiston keruu ja jatkuvan vertailun käyttö tutkimusanalyysin aikana. Tulos on validi silloin kun tutkimustulokset osoittavat, että saatu tieto vastaa vallalla olevaa teoriaa tai pystyy tarkentamaan ja parantamaan sitä. (Virtuaali Ammattikorkeakoulu 2011.) Tutkimustehtävät muotoutuivat jo tutkimussuunnitelmaa tehtäessä. Kyselylomakkeiden avulla saatiin kattavaa tietoa henkilöstön näkemyksistä. Tutkimuksesta saatua tietoa vertailtiin vallalla olevaan teoriaan.

Laadullisessa tutkimuksessa reliabiliteetti eli luotettavuuskysymykset taas liittyvät tutkijaan sekä aineiston laatuun, analyysiin ja tulosten esittämiseen. Tutkimusta varten kerätty aineisto on riippuvainen siitä, miten hyvin tutkija on tavoittanut tutkittavan ilmiön ja miten luottamukselliset suhteet tutkija on pystynyt luomaan tutkimusjoukkonsa kanssa. Tutkijan taidot, arvostukset ja oivalluskyky korostuvat aineiston analyysissä. Tulosten esittämisessä painottuu tutkijan kyky kuvata tutkimusprosessia mahdollisimman selkeästi ja riittävän yksityiskohtaisesti. Näin voidaan seurata tutkijan ajatuksenkulkua, jonka mukaan hän on tuloksiinsa päätenyt. (Oulun yliopisto 2011.)

Tutkimuksen reliabiliteetti muodostuu siitä, missä määrin tutkittavaa kokeillaan, testataan tai saadaanko samalla mittausmenetelmällä sama tulos toistuvassa tutkimuksessa (Colorado State University 2011). Tutkimusta voidaan pitää reliabelina silloin, kun useammalla tutkimuskerralla saadaan sama tulos (Hirsjärvi ym.2009, 231). Aineistonkeruumenetelmänä käytetty kyselylomake koostui pääosin avoimista kysymyksistä. Tutkimusta toistettaessa on oletettavaa, etteivät vastaukset kuitenkaan ole identtisiä tämän kyseisen tutkimuksen kanssa.

Opinnäytetyössä tavoitteena oli pyrkiä kuvaamaan tutkimuksen kulkua mahdollisimman tarkasti. Tuloksia auki kirjoittaessa käytettiin tutkittavien ilmaisuja ja lainauksia. Tutkimuksen luotettavuutta lisäsi se, että tutkimusta toteutti kaksi henkilöä. Tutkimustulosten analyysivaiheessa kyselylomakkeet

luettiin läpi yhteistyössä. Tämän jälkeen tuloksista tehtiin yhteneviä johtopäätöksiä. Näin varmistettiin, etteivät tutkijoiden henkilökohtaiset mielipiteet vaikuttaneet tuloksiin.

Avoimien kysymyksien avulla saatiin tutkittua henkilöstön näkökulmia tutkittavasta asiasta. Avoimet kysymykset antoivat vastaajille mahdollisuuden ilmaista ajatuksia ja tunteita avoimesti. Kyselylomake laadittiin siten, etteivät kysymykset olleet johdattelevia, eivätkä näin vaikuttaneet vastaajien näkemyksiin. Ennen tutkimuksen toteutusta kyselylomake pilotoitiin. Tällä pyrittiin välttämään kysymysten väärinymmärrystä. Tutkimuksen luotettavuutta lisäsi myös se, että kyselylomakkeet palautettiin nimettömänä. Nimettömyys antoi tutkittavalle mahdollisuuden rehellisyyteen ja kertoa mielipiteensä avoimesti.

Tutkimuksen luotettavuutta tuki tutkimusjoukon valinta. Tutkimusjoukko koostui Ruonan päiväkodin ja Vuoropäiväkodin henkilöstöstä, jolloin tutkimusjoukon yhteismäärä oli 22 henkilöä. Tutkimuksen vastanneiden määrä oli lopulta 16 vastaajaan. Vastaajien määrään vaikutti päiväkodin johtajan mukaan henkilöstön lomat sekä lyhytaikaiset sijaisuudet. Lyhytaikaiset sijaiset eivät osallistuneet tutustumiskäyntien toteutukseen lapsen ja kasvattajan välisen suhteen jatkuvuuden turvaamiseksi. Vastaajien alkuperäiseen määrään nähden tutkimusjoukko oli riittävä antamaan tutkimustehtäviin vastauksia. Tutkimustulokset antoivat kuvaa kahdesta naantalilaisesta päivähoitoyksiköstä, eikä näin ollen tutkimustuloksia voitu yleistää koskemaan koko Naantalin varhaiskasvatusta.

7.3 Pohdinta

Tutkimuksen avulla saatiin vastaukset tutkimustehtäviin. Tutkimuksen myötä selvisi, että alkuun vastustusta saanut hanke koettiin vaikuttaneen myönteisesti päivähoidon aloitukseen. Hankkeen myötä Ruonan päiväkotit ja Vuoropäiväkotit olivat lähteneet kehittämään lapsen päivähoidon aloitusta. Päivähoidon aloitus tuo mukanaan suuren muutoksen lapsen elämään. Nämä päiväkodit halusivat hankkeen myötä tukea ja helpottaa tätä suurta muutosta. Tutkimustulokset

osoittivat, että tutustumiskäynnin toteutusta pidettiin tärkeänä. Sen nähtiin helpottavan lapsen päivähoiton aloitusta. Tutustumiskäynnin aikana kasvattajan luoma suhde kannatteli lasta päivähoiton aloitusvaiheessa.

Lapsen oman kasvuympäristön koettiin auttavan lasta lähestymään vierasta kasvattajaa. Kasvattajat kokivat tutustuvansa lapseen paremmin tavattuun lapsen ensimmäisen kerran hänen omassa kasvuympäristössään. Tutustumiskäynnin nähtiin syventävän ja monipuolistavan lapsen ja kasvattajan välistä vuorovaikutussuhdetta.

Vanhemmat olivat suhtautuneet tutustumiskäynteihin myönteisesti ja he olivat osanneet arvostaa kasvattajien vaivannäköä. Vanhemmat olivat nähneet tutustumiskäynnin lapsen etuna. Tutustumiskäynti koettiin helpottavan luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen syntyä vanhempien ja kasvattajien välillä.

Tutkimuksen myötä selvisi, että tutustumiskäynnit eivät olleet muuttaneet merkittävästi päiväkodin arkea. Tutustumiskäynneille meno oli koettu luontevana työmenetelmänä, jonka toteutusta haluttiin jatkaa tulevaisuudessa.

Valmis opinnäytetyö tarjoaa Naantalien päivähoitoyksiköille tietoa siitä, miten henkilöstö oli suhtautunut uuteen työmenetelmään. Opinnäytetyö tarjoaa viitteitä siitä, kuinka varhaiskasvatushenkilöstö voi mahdollisesti kehittää kasvatuskumppanuuden toteutumista sekä päivähoiton aloitusta tulevaisuudessa. Valmis opinnäytetyö saattaa toimia yhtenä kehittämisvälineenä päivähoiton arjessa.

Tutkimustulosten myötä saattaa olla mahdollista, että tulevaisuudessa myös muut naantalilaiset päiväkodit haluavat aloittaa kasvatuskumppanuuden tutustumiskäynnit. Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää mahdollisesti koko Naantalien kaupungin varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Tutkimustulokset saattavat motivoida naantalilaisia päiväkoteja kiinnittämään huomiota lapsen päivähoiton aloitukseen.

Tulevaisuudessa tutustumiskäyntien toteutusta ja lapsen päivähoiton aloitusta voidaan tutkia esimerkiksi lasten vanhempien näkökulmasta. Tutkimus voidaan toteuttaa esimerkiksi henkilöstön toimesta. Tutkimuksessa voitaisiin tuoda esille vanhempien näkökulmia siihen, miten kasvatuskumppanuuden tutustumiskäynnit ovat vaikuttaneet päivähoiton aloitukseen.

8 LÄHTEET

Aaltonen, M.; Ojanen, T.; Siven, T.; Vihunen, R. & Vilen, M. 2003. Lapsen aika. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Aaltonen, M.; Ojanen, T.; Siven, T.; Vihunen, R. & Vilen, M. 2004. Lapsen aika. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Tampere: Tammer-Paino.

Alasuutari, M.; Hännikäinen, M.; Karila, K.; Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen, H. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Bickley, M. 2008. Building a Partnership with Your Child Care Service. NCAC. Factsheet for families. Viitattu 17.10.2011.

Bronfenbrenner, U. 1979. The Ecology of Human Development. Experiments by Nature and Design. Cambridge MA: Harvard University Press.

Colorado State University 2011. Writing @ CSU. Viitattu 2.11.2011 <http://writing.colostate.edu> > Home > Guides > Reliability & Validity > Reliability.

Colorado State University 2011. Writing @ CSU. Viitattu 2.11.2011 <http://writing.colostate.edu> > Home > Guides > Reliability & Validity > Validity.

Helenius, A.; Karila, K.; Munter, H.; Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2002. Pienet päivähoitossa – Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Hujala, E.; Nivala, V.; Parrila-Haapakoski, S. & Puroila, A-M. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hujala-Huttunen, E. & Nivala, V. 1996. Yhteistyö päivähoitossa. Kasvatuksen lapsikohtainen suunnittelu yhteistyössä vanhempien kanssa. Oulu: Oulun Yliopisto.

Juusola, M. 2008. Apua päivähoiton aloitukseen. Viitattu 2.10.2011 http://www.vauva.fi/artikkeli/kasvatus/283/apua_paivahoidon_aloitukseen.

Järvinen, M.; Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Karasti, H. 2004. Kvalitatiivinen tutkimus . Johdatus tutkimusmenetelmien käytäntöön –kurssi. Oulun Yliopisto. Viitattu 15.10.2011 Saatavissa http://media.tol oulu.fi/video-/jtmk/JTMK_kvalitutk_luento.pdf

Karila, K.; Kinos, J. & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kaskela, M.; Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kaskela, M. & Kronqvist, E-L. 2007. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kekkonen, M. 2004. Vanhemmuuden tukemisesta kasvatuskumppanuuteen. LaatuPala 3/2004, 15. Viitattu 26.10.2011 <http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/F9E3D24B-4C6D-48B5-B69A-3B2017C114C5/0/LaatuPala304.pdf>.

Keskinen, S. & Virjonen, H. 2004: Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Tammi: Helsinki.

Koskela, M. & Räsänen, M. 2010. Kasvatuskumppanuus Lammin varhaiskasvatuskeskuksen esiopetusryhmissä: vanhempien ja kasvatushenkilökunnan kokemuksia ja näkemyksiä. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma Kymenlaakso: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu kasvatus ja perhetyö. Saatavissa <https://publications.theseus.fi/handle/10024/21464>

Kouhia, T. 2010. Kasvatuskumppanuus päivähoiton aloituskeskusteluissa: vanhempien ja päiväkodin kasvattajien näkemyksiä aloituskeskustelusta ja lapsen kotiin tehtävistä tutustumiskäynneistä Kruununmaan päiväkodissa Hyvinkäällä. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Järvenpää: Diakonia ammattikorkeakoulu. Saatavissa <https://publications.theseus.fi/-/handle/10024/15014>

Luttinen, H. 2010. Kasvatuskumppanuuden merkitykset kuntatason varhaiskasvatussuunnitelmissa. Lisensiaatintyö. Kasvatustieteiden tiedekunta. Tampere: Tampereen yliopisto. Saatavissa <http://tutkielmat.uta.fi/tutkielma.php?id=21116>

Lähdesmäki, T.; Hurme, P.; Koskimaa, R.; Mikkola, L. & Himberg, T.; Menetelmäpolkuja humanisteille. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta. Viitattu 4.10.2011 www.jyu.fi/mehu > Aineistonhankintamenetelmät > Kyselyt

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Mikkola, P.; Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Saarijärven Offset Oy: Pedatieto.

Naantalin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2010-2011. Saatavissa www.naantali.fi > opetus ja kasvatus > varhaiskasvatus > varhaiskasvatussuunnitelma.

Oulun yliopisto 2011. Viitattu 2.11.2011 <http://herkules.oulu.fi/isbn9514250680/html/x1013.html>.

Rantala, A. 2002. Perhekeskeisyys – puhetta vai todellisuutta? Työntekijöiden käsitykset yhteistyöstä erityistä tukea tarvitsevan lapsen perheiden kanssa. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki: Tammi.

Stakes 2004. Oppaita 56. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Stakes 2005. Oppaita 56. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 2.9.2011 <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>

Virtuaali ammattikorkeakoulu 2011. Viitattu 2.11.2011 www.amk.fi > Ylemmän AMK- tutkinnon metodifoorumi > 7. Tutkimuksen luotettavuuden arviointi > Tutkimuksen validiteetti > Tutkimuksen validiteetti.

Kyselylomake tutustumiskäynneistä varhaiskasvatuksen henkilöstölle

Ympyröi seuraavista kysymyksistä oikeaa vaihtoehtoa vastaava numero.

- Sukupuoli
- 1 Nainen
 - 2 Mies
1. Ikä
- 1 alle 25 v.
 - 2 25–34 v.
 - 3 35–50 v.
 - 4 yli 50 v.
2. Ammatti
- 1 Lastentarhanopettaja
 - 2 Lastenhojaaja/lastenhoitaja
 - 3 Sosionomi
 - 4 Lähihoitaja
 - 5 Perhepäivähoitaja
 - 6 muu, mikä? _____
3. Työkokemus alalta
- 1 alle 5 vuotta
 - 2 5-10 vuotta
 - 3 10–20 vuotta
 - 4 yli 20 vuotta
4. Työsuhde
- 1 Vakainainen
 - 2 Määräaikainen
 - 3 Sijainen/sijaisuus/keikkatyö
5. Työn luonne
- 1 Säännöllinen päivätyö
 - 2 Vuorotyö
 - 3 muu, mikä? _____

Pohdi seuraavia kysymyksiä oman työsi kautta ja tuota vastaus omin sanoin sille varatulle tilalle. Mikäli tila loppuu kesken, voit jatkaa vastaamista paperin kääntöpuolelle.

Tutustumiskäynnit lapsen näkökulmasta:

6. Mitä mielestäsi tarkoittaa hyvä päivähoiton aloitus?

7. Miten koet tutustumiskäynnin vaikuttavan lapsen päivähoiton aloitukseen?

8. Mitä mielestäsi tutustumiskäynti merkitsee lapselle?

9. Miten koet tutustumiskäynnin vaikuttavan vuorovaikutussuhteen syntyyn lapsen ja henkilöstön välillä?

10. Koetko tutustuvasi lapseen paremmin tutustumiskäynnillä? Miksi?

Tutustumiskäynnit vanhemman näkökulmasta:

11. Miten vanhemmat ovat suhtautuneet tutustumiskäynteihin?

12. Miten vanhemmat ovat ottaneet henkilöstön vastaan tutustumiskäynneillä?

13. Miten koet tutustumiskäyntien vaikuttavan luottamuksen muodostumiseen kasvattajien välillä?

Tutustumiskäynnit henkilöstön näkökulmasta:

14. Miten koet tutustumiskäynnit työmenetelmänä?

15. Saitko koulutusta tutustumiskäyntien tekoon? Minkälaista?

16. Suunnitteletko tutustumiskäyntejä ennalta? Miten? Kuinka paljon annat suunnittelulle aikaa?

17. Ketkä päiväkodista lähtevät tutustumiskäynneille? Miksi?

18. Ovatko tutustumiskäynnit muuttaneet päiväkodin arkea? Miten?

19. Oletko saanut tutustumiskäynnit sijoitettua työaikaan?

20. Onko tutustumiskäynneille tarvittava aika löytynyt päiväkodin arjesta? Jos on, niin miten se on järjestetty?

21. Mitä tutustumiskäynti pitää sisällään?

22. Käytetäänkö tutustumiskäynnin aikana työmenetelmiä? Mitä?

23. Miltä tutustumiskäynneille meno sinusta tuntuu?

24. Miten olet kokenut tutustumiskäyntien koosteen kirjoittamisen?

25. Haluatko jatkaa tutustumiskäynneille menoa tulevaisuudessa?

26. Haluaisitko lisätä vielä jotain?

Vastaajat H1-H16.

H 1: Lastentarhanopettaja

H 2: Lastenhoitaja/lastenohjaaja

H 3: Lastenhoitaja/lastenohjaaja

H 4: Perhepäivähoitaja

H 5: Lastentarhanopettaja

H 6: Perhepäivähoitaja

H 7: Lähihoitaja

H 8: Lastenhoitaja/lastenohjaaja

H 9: Lastentarhanopettaja

H 10: Lähihoitaja

H 11: Lähihoitaja

H 12: Lastentarhanopettaja

H 13: Päiväkotiapulainen

H 14: Lastenhoitaja/lastenohjaaja

H 15: Lastentarhanopettaja

H 16: Lastentarhanopettaja

Saatekirje varhaiskasvatushenkilöstölle

Hei.

Olemme Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja teemme opinnäytetyötä, jonka työnimi on ”tutustumiskäynnit tukemassa kasvatuskumppanuutta Naantalin varhaiskasvatuksessa”. Tarkoituksena on tutkia kasvatuskumppanuuteen liittyvien tutustumiskäyntien merkitystä Naantalin varhaiskasvatuksessa päiväkodin varhaiskasvatushenkilöstön näkökulmasta. Vuoden 2011 alusta lähtien tutustumiskäynnit ovat tukemassa päivähoiton aloitusta ja kasvatuskumppanuutta muodostumista kahdessa naantalilaisessa päiväkodissa Ruonan päiväkodissa ja Vuoropäiväkodissa. Päivähoidon aloituksen kehittämisen taustalla on pilotti, joka kestää kaksi vuotta.

Opinnäytetyössä tullaan keskittymään siihen, miten työntekijät kokevat uuden työmenetelmän. Tavoitteena on tutkia, miten tutustumiskäynnit ovat edistäneet kasvatuskumppanuutta näissä kahdessa päiväkodissa työntekijöiden näkökulmasta. Opinnäytetyömme tukee osaltaan sitä, että tulevaisuudessa kaikki Naantalin päiväkodit voivat aloittaa kasvatuskumppanuuden tutustumiskäynnit.

”Kyselylomake tutustumiskäynneistä varhaiskasvatuksen henkilökunnalle” tutkitaan henkilökunnan kokemuksia tutustumiskäynneistä lapsen, vanhemman ja henkilökunnan näkökulmasta. Tutkimukseen osallistuu Ruonan päiväkodin henkilökunta ja Vuoropäiväkodin henkilökunta. Kyselylomakkeeseen on tarkoitus vastata kirjallisesti ja toivomme saavamme vastaukset syyskuun loppuun mennessä. Valmiin vastauksen voit sulkea kyselylomakkeen mukana tulleeseen kirjekuoreen.

Kiitos vastauksestasi

Terveisin Sanna Nummila ja Johanna Nummila

